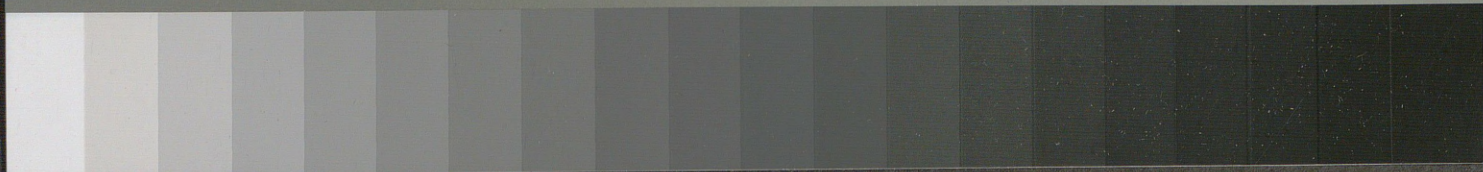

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

4007
DOWODZTWO BRONI PANCERNYCH

26

1566 F.

REGULAMIN CZOLGOW T.K.

WALKA

(P R O J E K T)

WARSZAWA 1934

4007

DOWODZTWO BRONI PANCERNYCH

26

1566 F.

REGULAMIN CZOŁGOW / T.K.

WALKA

(P R O J E K T)

WARSZAWA 1934

DOWÓDZTWO BRONI PANCERNYCH
=====

REGULAMIN CZOŁGÓW "T.-K."
=====

W A L K A
=====

/ P R O J E K T /

Warszawa 1934 rok.

355.6R: 355.422(358.3)

3019/3

DOWÓDZTWO BRONI PANCERNYCH

Nr. 0957-18/ Studj. 34.
Tel. MSWojsk. wewn. 126.

Warszawa, dnia 19 lipca 1934r.

Projekt regulaminu czołgów "T.-K"
- W a l k a - wydanie prowizorycz-
ne.

Przesyłam projekt regulaminu czołgów "T.-K." -
- W a l k a po 3-cim czytaniu komisijnem z prośbą o na-
desłanie mi swych uwag do dnia 15.XII.1935r.

Dowódcy baonów czołgów i samochodów pancernych,
oraz Komendant Centrum Wyszukolenia Czołgów i Samochodów
Pancernych przedstawia mi swe spostrzeżenia oraz ewent.
wnioski zmian tyczące się projektu regulaminu w wyżej
oznaczonym terminie.-

O t r z y m u j a :

Szef Biura Og. Org.	1 egz.
" O. III. S. G.	1 "
" Dep. Piech., Kaw., Art. i	
Aeronautyki po 1 egz.	4 "
D-cy Dywizyj Piechoty po 1 egz.	30 "
D-ca 2 Dyw. Kawalerji	1 "
D-cy Brygad Kawalerji po 1 egz.	15 "
D-cy Grup Artylerji po 1 egz.	11 "
D-cy Brygad Saperów po 1 egz.	3 "
D-cy Grup Aeronaut. po 1 egz.	2 "
Kmdt Wyższej Szkoły Wojennej	2 "
" Centrum Wyszuk. Piechoty	2 "
" " Kawalerji	2 "
" " Artylerji	2 "
" " Lotnictwa	2 "
" " Saperów	2 "
D-cy 1, 3, 4, 5 i 6 baonów czołg. i	
sam. panc. po 15 egz.	75 "
D-ca 2 baonu czołg. i sam. panc.	5 "
Kmdt Centrum Wyszuk. Czołgów i Sam.	
Panc.	60 "
D-cy dyonów poc. panc. po 5 egz.	10 "

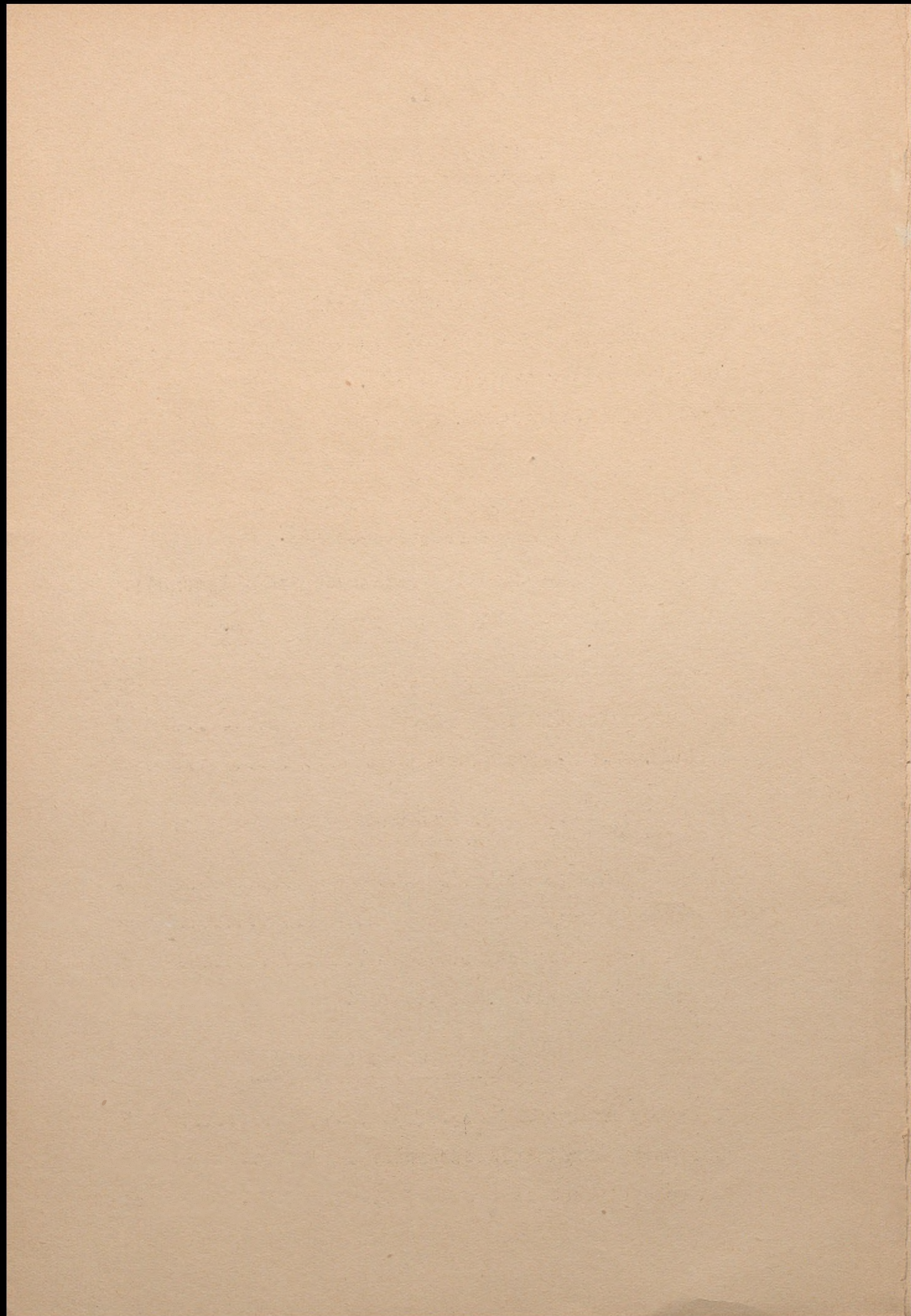
R a z e m : 230 egz.

Z a p a s 70 "

S u m a : 300 egz.

DOWÓDCA BRONI PANCERNYCH

Kossakowski
K O S S A K O W S K I
Pułkownik.

I.

S P I S R Z E C Z Y

W s t ę p

Ogólne zasady użycia i działania.

Charakterystyka czołgów "T.-K".

Organizacja czołgów "T.K."

R O Z D Z I A Ł I.

Dowodzenie, rozkazodawstwo i łączność.

A. D o w o d z e n i e.

	Str.
1. Zasady dowodzenia	1
2. Obowiązki dowódców czołgów	2

B. R o z k a z o d a w s t w o.

3. Zasady ogólne	4
4. Rozkaz bojowy	4
5. Meldunki i raporty	5
6. Dziennik działań	6

C. Ł ą c z n o ś ć

7. Zasady ogólne	7
8. Sposoby utrzymania łączności	8
9. Srodki łączności	11

II.

ROZDZIAŁ II.

=====

Marsze, postoje, i transporty

A. M a r s z e .

- - - - -

	Str.
10. Rodzaje marszów	13
11. Wysilek marszowy	13
12. Szybkość marszu	14
13. Rozpoznanie dróg.....	15

a/ Marsz podróżny.

14. Zasady ogólne	15
15. Składanie kolumny marszowej	16
16. Długość kolumn	17
17. Rozkaz marszu	17
18. Wykonanie marszu	17
19. Zasady napraw sprzętu podczas marszu	18
20. Odnoczynki	20
21. Marsz nocny	21

b/ Marsz ubezpieczony.

22. Zasady ogólne	22
23. Wykonanie marszu	22

c/ Obrona przeciwlotnicza i przeciwgazowa.

24. Obrona przeciwlotnicza bierna	25
---	----

III.

	Str.
25. Obrona przeciwlotnicza czynna	26
26. Obrona przeciwigazowa	28

B. P o s t o j e .

27. Rodzaje postojów	28
----------------------------	----

a/ Postój podróżny.

28. Zasady ogólne	29
29. Oddział kwaterunkowy	29
30. Kwaterowanie	30
31. Służba wartownicza na postojach	30
32. Rozkaz postoju	31

b/ Postój ubezpieczony

33. Zasady ogólne	32
34. Postój na polu walki	33

c/ Obrona przeciwlotnicza na postoju.

35. Obrona przeciwlotnicza bierna	34
36. Obrona przeciwlotnicza czynna.....	35

R O Z D Z I A Ł I I I .

=====

R o z p o z n a n i e .

37. Zasady ogólne	35
38. Zadanie	36
39. P e r e n	37
40. Promień działania	37
41. Obowiązki dcy oddziału czołgów	38

Rozpoznanie samodzielne

42. Zasady ogólne	39
43. Rozkaz rozpoznania	40
44. Czynności dowódcy plutonu czołgów	41
45. Działanie plutonu czołgów przed nawiązaniem styczności z nplem	42
46. Działanie plut. czołgów po nawiązaniu styczności z nplem	43
47. Czynności dowódcy kompanji czołgów	44
48. Działanie kompanji przed nawiązaniem styczności z nplem	44
49. Działanie kompanji po nawiązaniu styczności z nplem	45

Rozpoznanie w składzie broni głównych.

50. Zasady ogólne	46
51. Działanie czołgów przed nawiązaniem styczności z nplem	46
52. Działanie czołgów po nawiązaniu styczności z nplem	48

R O Z D Z I A Ł IV.

Ubezpieczenie marszu.

53. Zasady ogólne	50
Samodzielne ubezpieczenie marszu przez czołgi.	
54. Zasady ogólne	51

	str.
55. Straż przednia	51
56. Czynności straży przedniej	51
57. Pluton czołgów	52
58. Kompanja czołgów	52
59. Straż boczna	53
60. Straż tylna	54
61. Zaopatrzenie	55

Czołgi w ubezpieczeniu marszu w składzie

broni głównych

62. Zasady ogólne	55
63. Straż przednia	56
64. Pluton czołgów	56
65. Marsz czołgów na czole straży przedniej	57
66. Marsz czołgów w kolumnach lub poza niemi	58
67. Pluton czołgów w straży bocznej	59
68. Pluton czołgów w straży tylnej	59
69. Zaopatrzenie	60

R O Z D Z I A Ł V.

=====

Bój spotkaniowy.

70. Zasady ogólne	61
71. Rozpoznanie	62
72. Walka straży przedniej	63
73. Walka sił głównych	63
74. Natarcie zbieżne	65
75. Wykorzystanie powodzenia w boju spotka- wym	66

VI.

	stri
76. łączność z lotnikiem i artylerją	67
77. Czynności d-cy oddziału czołgów	68

ROZDZIAŁ VI.

=====

POŚCIG.

78. Zasady ogólne	70
79. Pościg bliski	71
80. Wykonanie pościgu bliskiego	71

Pościg daleki

81. Zasady ogólne	72
82. Pościg czołowy	73
83. Pościg równoległy.....	74
84. Zaopatrzenie i ewakuacja	76

ROZDZIAŁ VII.

=====

Natarcie.

85. Zasady ogólne	76
86. Organizacja natarcia	79
87. Z a d a n i e	79
88. Przedmiot natarcia	79
89. Podstawa wyjściowa	79
90. Kierunek natarcia	80
91. Moment wyruszenia	80
92. W s p a r c i e	81
93. Wsparcie saperów	82

	str.
94. Współdziałanie z piechotą	82
95. Ł ą c z n o ś ć	83
96. Zaopatrywanie i ewakuacja	83
97. Czynności dowódcy komp.	84

R O Z D Z I A Ł VIII.

Działania obronne.

98. Udział w obronie stałej	86
99. Obrona ruchowa	86
100. Przygotowania działania	87
101. Zasady działania w obronie ruchowej	88
102. Tabory kompanji czołgów	89

R O Z D Z I A Ł IX.

Działania opóźniające.

103. Zasady ogólne	90
104. Metody działania	92
105. Czynności dowódcy	95
106. Zaopatrzenie i ewakuacja	97

R O Z D Z I A Ł X.

Wycofanie i odwrót .

107. Zasady ogólne	98
--------------------------	----

a// Wycofanie .

108. Zadanie	99
--------------------	----

VIII...

	str.
109. Wykonanie	100
110. Zaopatrywanie i ewakuacja	101

b/ O d w r ó t .

111. Zadanie	101
112 Wykonanie	102
113. Zaopatrzenie i ewakuacja	103

R O Z D Z I A Ł XI.

Walki w szczególnych warunkach.

114. Walki nocne i podczas mgły	104
115. Walki leśne	104
116. Walki o przeprawy i ciałniny	107
117. Walki o miejscowości i bój uliczny	108
118. Walki w zimie	109
119. Działania w związku pancerno-motorowym.	110
120. Walki z bronią pancerną	110
121. Walki w terenie górzystym	111
122. Walki gazowe i użycie dymów	112

-----ooOoo-----

W S T Ę P

Regulaminu czołgów "T.-K." - W a l k a - omawia użycie i działanie jednostek czołgów "T.-K."

Ogólne zasady użycia i działania.

Użycie i działanie czołgów zależy w równej mierze od warunków i potrzeb boju, jak i od cech konstrukcyjnych sprzętu, oraz warunków terenowych i atmosferycznych.

Czołgi "T.-K." nadają się specjalnie do działań niespodzianych, szybkich i śmiałych, szczególnie zaś są cenne w rozpoznaniu z uwagi na zdolność przenikania w głąb ugrupowania npla.

Stanowią one wybitnie zaczepny element walki, natomiast mogą być używane jedynie do chwilowego utrzymania terenu, zaś walkę ich charakteryzują, krótkotrwałość i gwałtowność przebiegu, tak co do ruchu jak i nasilenia ognia.

Charakterystyka czołgów "T.-K."

Czołgi "T.-K." poruszają się w terenie z szybkością od 10 /rola uprawna/ do 40 km/godz., przekraczają rowy do szerokości 80 cm., brody o twardym podłożu do głębokości 50 cm, oraz łamią drzewa około 10 cm grubości, natomiast posiadają ograniczone możliwości przechodzenia przez bardziej rozbudowane przeszkody z drutów kolczastych.

Pokonują pochyłości do 30° nachylenia, oraz małe wzniesienia do 45° .

Pokrywa śnieżna ponad 25 cm poważnie utrudnia ruch czołgów w terenie.

Praca silnika i gaśnic jest słyszalną w warunkach dla czołgów niesprzyjających już na odległość 500 mtr, natomiast w razie korzystnego kierunku wiatru dopiero na odległość 150 mtr. =

Promień działania bez uzupełniania zbiorników, wynosi od 50 km. ruchu w terenie do 150 km jazdy szosowej.

Załogę czołga "T.-K" stanowi 2-ch ludzi, dowódca i kierowca, przyczem dca jest jednocześnie strzelcem.

Uzbrojenie stanowi jeden c.k.m. oraz jeden r.k.m.

Opancerzenie zabezpiecza załogę, przed zwykłymi pociskami broni ręcznej i maszynowej oraz przed odłamkami pocisków artylerji.

Obserwacja przez szczeliny względnie przez specjalne urządzenia obserwacyjne jest utrudnioną i ograniczoną, zaś w porze nocnej całkowicie niemożliwą.

Czołg "T.-K." nie jest więc czołgiem uniwersalnym.

Czołg "T.-K." jest sprzętem szybkim, małym i bardzo zwrotnym.

Wymaga on troskliwej opieki i zapewnienia czasu niezbędnego dla konserwacji szczególnie przed użyciem do akcji bojowej, wtedy jako maszyna jest niezawodny.

Organizacja czołgów "T.-K"

Czołgi "T.-K" są zorganizowane w kompanje, zdolne pod względem zaopatrzenia technicznego do samo-

istnego życia.

a/ P l u t o n .
- - - - -

Podstawową i niepodzielną jednostką czołgów "T.-K." jest pluton składający się z 5-ciu czołgów bojowych oraz jednego czołga z przyczepką

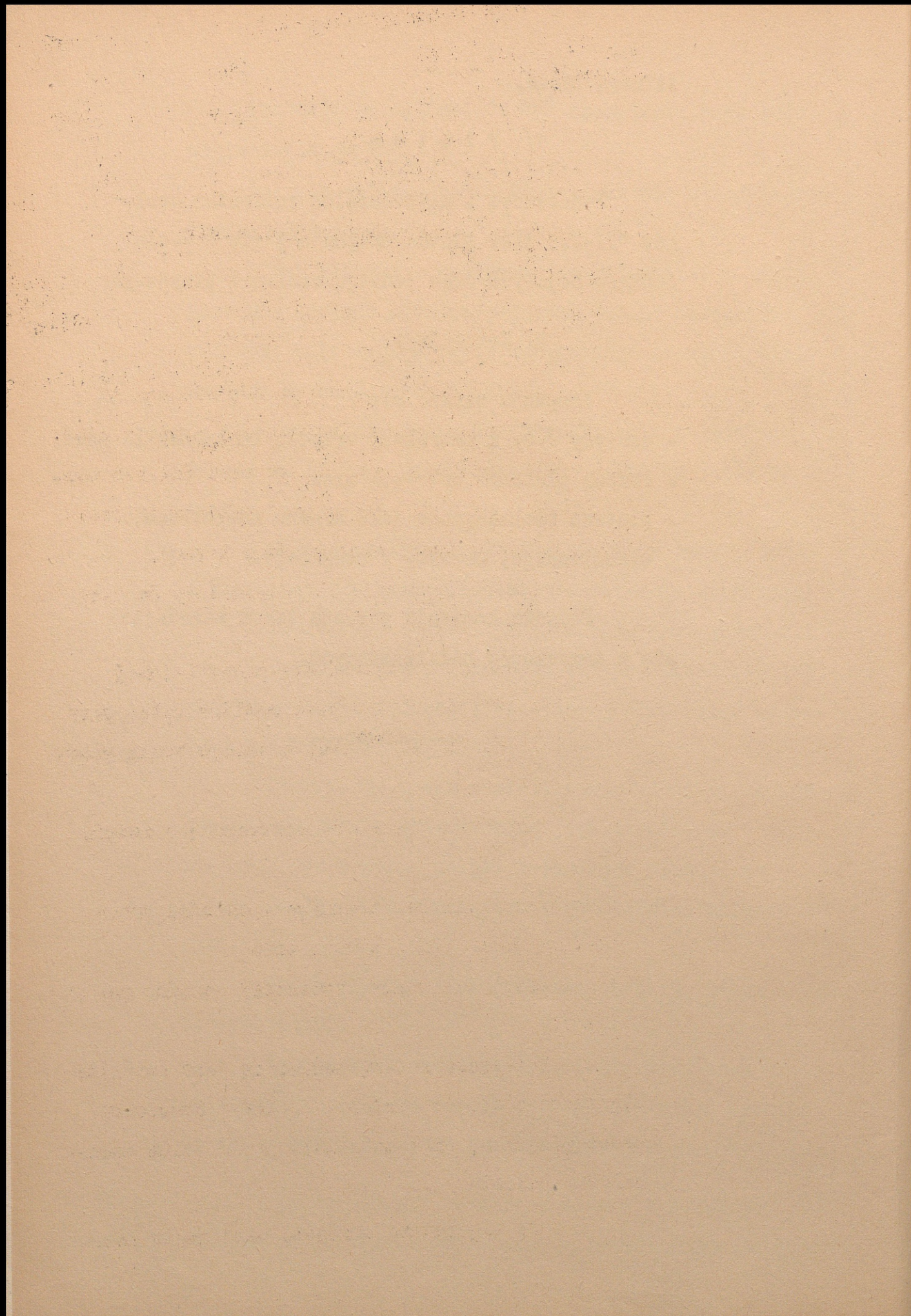
b/ Kompanja .
- - - - -

Kompanja składa się z :

- drużyny d-cy z patrolami zwiadu, łączności i sanit.
- trzech plutonów bojowych oraz
- plutonu technicznego jako organu zaopatrzenia technicznego, naprawy i ewakuacji.

Ponadto kompanja posiada tabor składający się z samochodów półciężarowych.

====00000====

ROZDZIAŁ I.

=====

Dowodzenie, rozkazodawstwo i łączność.

A. Dowodzenie.

=====

1.
Zasady dowodzenia.

Dowódcy broni głównych odpowiadają za celowe użycie czołgów. Decyzje ich winny wynikać tak z położenia taktycznego oraz potrzeb walki jak i z technicznych warunków działania czołgów i ich możliwości oraz studjum terenu.

Sposób wykonania zadania należy do d-cy czołgów.

Właściwe wykorzystanie przydzielonej jednostki czołgów "T.K." jest możliwe tylko przy ścisłej łączności i współpracy dowódców broni głównych i czołgów.-

Podstawą łączności taktycznej w czasie działania jest :

- zrozumienie zadania własnego i całości przez dowódcę jednostki czołgów, oraz
- stałe działanie w myśl zamierzeń dowódcy całości.

W związku z tem, konieczną jest osobista styczność dowódców czołgów "T.-K." z dowódcami broni głównych, oraz ustalenie przed walką szczegółów współdziałania.

Ze względu na trudność utrzymania łącz-

ności technicznej, zarówno w jednostkach czołgów, jak i między nimi, a oddziałami wspieranymi, zadania stawiane czołgom "T.-K." muszą być możliwie proste, a cele jasne i ściśle określone.

2.
Obowiązki
dowódców
czołgów.

Ze względu na wzmożone tempo, które wprowadzają czołgi "T.-K." w działaniach, wielką przebojowość i często powtarzającą się zmienność położenia, dowódcy czołgów, od najniższego szczebla, powinni odznaczać się wysoce rozwiniętą inicjatywą, samodzielnością, oraz szczególnie rozwiniętym duchem zaczepnym.

Ponadto dowódcy czołgów muszą posiadać zamiłowanie do swej broni i gruntowne wykształcenie taktyczne i techniczne.

Dowódca kompanii czołgów "T.-K." jest pod każdym względem odpowiedzialnym za stan i gotowość bojową powierzonej mu kompanii.

Do zakresu obowiązków dowódcy kompanii czołgów należy :

- przestudjowanie otrzymanego zadania i możliwości jego wykonanie, z punktu widzenia środków, terenu i możliwości wply, oraz wykonanie niezbędnego rozpoznania, tak przy pomocy środków własnych jak i broni głównych.
- uzgodnienie z dowódcami, z którymi oddział czołgów ma współdziałać, sposobu wykonania zadania oraz łączności.

- zaznajomienie wszystkich podwładnych z zadaniem i sposobem jego wykonania oraz podanie przewidywań, odnośnie odchyżeń możliwych w czasie wykonywania zadania, celem zapewnienia w zmieniających się warunkach walki, ciągłości działania w myśl intencji dowódcy,
- wydanie zarządzeń materiałowych, opartych na ścisłych obliczeniach i przewidywaniach.

Dowódca kompanii bądźto prowadzi w walce swoją kompanję osobiście, bądź to c, ile położenie tego wymaga, znajduje się przy dowódcy oddziału broni głównych, któremu został podporządkowany.

Dowódca plutonu czołgów jest pierwszym i całkowicie odpowiedzialnym dowódcą tej podstawowej jednostki bojowej czołgów "T.-K.", dowodzącą nią w boju oraz dbając stale o jej pełną gotowość bojową. W walce winien przejawiać pełnię inicjatywy w ramach zamierzeń i rozkazów dowódcy kompanji względnie dowódcy broni głównych do którego jest przydzielony.

Dowódca czołga spełnia w walce rozkazy swego dowódcy plutonu, rozwijając przytem samodzielną inicjatywę w granicach rozkazów dowódcy. Jest odpowiedzialny za należyte utrzymanie swego czołga.

Trudność utrzymania łączności wewnątrz plutonu w terenie, nakazuje, poza bardzo ograniczoną możliwością inicjatywy osobistej poszczególnych czołgów, stosowanie w szerokim zakresie postępowania

za przykładem dowódcy plutonu.

B. R o z k a z o d a w s t w o .

=====

3. Zasady ogólne.

Rozkaz musi być jasny, zrozumiały i zwięzły, przyczem forma rozkazu musi być logiczna i przejrzysta, zawierać zaś tylko te wiadomości i zarządzenia, które są niezbędne do wykonania zadania. Uzasadnienia i wyjaśnienia nie mogą stanowić treści rozkazu.

Pozostawienie podwładnego bez rozkazu, a szczególnie w trudnem położeniu bojowem, jest rzeczą karygodną i hańbiącą.

Rozkazy mogą być o g ó l n e, gdy dotyczą wszystkich oddziałów, i s z c z e g ó l n e dla jednego oddziału lub części oddziałów.

4. Rozkaz bojowy.

Rozkaz bojowy dowódcy kompanji czołgów, który z zasady winien być potwierdzeniem wydanych rozkazów ustnych zawiera :

- zadanie całości i ogólne położenie,
- myśl przewodnią oraz zamiar dowódcy,
- użycie kompanji względnie przydział i rozmieszczenie plutonów czołgów oraz ich zadania,
- współdziałanie innych broni,
- kolejne stanowiska i oś ruchu dowódcy kompanji,
- łączność oraz znaki umówione,
- oś zaopatrywania i naprawy oraz organizacja napraw i zaopatrzenia techn. w walce,

- zaopatrywanie w amunicję,
- zarządzenia sanitarne,
- miejsce zbiórki po walce dla całej kompanji lub poszczególnych plutonów oraz
- zarządzenia administracyjne.

Wykonanie rozkazu trzeba stale kontrolo-
wać i pilnować, aby nie uległ wypaczeniu.

Jeżeli zachodzi potrzeba rozpoczęcia przy-
gotowań oddziałów do działania jeszcze przed wyda-
niem właściwego rozkazu bojowego - stosuje się
rozkaz przygotowawczy, zawierający wskazówki,
pozwalające na wcześniejsze rozpoczęcie właści-
wych czynności.

Szczególnie ważnem jest baczenie by
wszelkie terminy były oparte na podstawie szcze-
gółowego obliczenia czasu, pozostającego od chwi-
li wydania rozkazu aż do jego wykonania.

Wszystkich obowiązuje zachowanie tajem-
nicy rozkazów i dokumentów związanych z życiem
wojska zarówno w kraju własnym jak i nieprzyjaciel-
skim.

5.
Meldunki i ra-
porty.

M e l d u n e k - jest krótkiem,
zwięzłym zdaniem sprawy przełożonemu o pewnem zaj-
ściu lub spostrzeżeniu, r a p o r t zaś jest
szerzej ujętym sprawozdaniem z całokształtu pewnych
zdarzeń, czynności lub spostrzeżeń, będąc zwykle
uzupełnieniem lub zestawieniem poprzednich meldun-
ków. Raporty sporządza się zwykle pisemnie. Każdy

dowódca obowiązany jest informować swego przełożonego o położeniu zarówno własnym, jak i nieprzyjacielskim w raportach o położeniu. Raporty te należy składać tak często, jak tego wymaga położenie.

Każdy dowódca od plutonu w górę - obowiązany jest w jaknajkrótszym czasie po zakończeniu działania bojowego zdać przełożonemu dowódcy raport bojowy z wyników działania i zameldować zamiar lub wnioski.-

Raport bojowy powinien zawierać :

- a/ otrzymane rozkazy i własne zarządzenia,
- b/ opis przebiegu walki w ogólnych zarysach,
- c/ własne straty w ludziach i sprzęcie i ich charakterystykę,
- d/ straty nieprzyjaciela, ewent. ilość wziętych jeńców i zdobyczy,
- e/ jakie wojska przeciwnika brały udział w walce,
- f/ stan fizyczny i moralny oddziału,
- g/ stan sprzętu, amunicji i t.d.,
- h/ wykaz żołnierzy i oddziałów, którzy się wyróżnili.

Straty w ludziach podaje się imiennie, a straty w sprzęcie według numerów ewidencyjnych.

Do raportów bojowych dołączać należy szkice sytuacyjne.-

6.
Dziennik działań.

Dziennik działań. Dowódcy komp. obowiązani są prowadzić osobiście lub przez wyznaczonego oficera

dziennik działań.

W dzienniku należy codziennie atramentem lub ołówkiem chemicznym zapisać :

- a/ miejsce postoju oddziału i dowódcy,
- b/ marsze, działania i zdarzenia wojenne,
- c/ stan liczebny i zmiany w składzie oddziału,
- d/ spostrzeżenia i wiadomości o nplu,
- e/ stan fizyczny, moralny i materialny oddziału,
- f/ stan liczebny i techniczny sprzętu bojowego i taborowego,
- g/ stan materiałów technicznych i materiałów pędnych,
- h/ warunki atmosferyczne i stan dróg.

Jeżeli jest to potrzebne do ujęcia całokształtu zadań, należy przy zmianach miejsc działań, podawać krótką charakterystykę terenu, i warunków pomieszczenia oraz zachowanie się ludności w stosunku do woj-ska, załączając ponadto wszelkie otrzymane i własne rozkazy, szkice, a w razie potrzeby i przedmioty, mające wartość przy ocenie wydarzeń.

Dziennik zamyka się codziennie podpisem oficera prowadzącego.

C. Ł ą c z n o ś ć

7.
Zasady ogól-
ne.

W użyciu i działaniach jednostek czołgów "T.-K." łączność ma dominujące znaczenie tak dla przeprowadzenia akcji, jak i wykorzystania jej rezultatów, dlatego też w tych właśnie działaniach winna przejawiać się obustronna dążność do nawią-

zania i utrzymania łączności.

Nawiązanie i utrzymanie łączności jest obowiązkiem wszystkich dowódców, przyczem specjalnie w działaniach czołgów "T.-K." ciąży przede wszystkim na przełożonych dowódców broni głównych, co nie zwalnia jednak podwładnych im dowódców jednostek czołgów "T.-K." od obowiązku utrzymania łączności z przełożonymi.

8.
Sposoby utrzymania
łączności.

Łączność jednostek czołgów "T.-K." tak wewnętrzna jak i z dowództwami przełożonymi, w różnych okresach działań bojowych, różni się tak co do sposobu jej utrzymania, jak i celów dla jakich ma służyć.

Odróżnić więc należy łączność :

- przed bitwą,
- podczas walki, oraz
- po jej ukończeniu.

W okresie poprzedzającym bitwę usiłowanie nawiązania i utrzymania łączności winno pochodzić w pierwszym rzędzie ze strony dowódców czołgów "T.-K.". Ma ona na celu współpracę dowódcy czołgów "T.-K." z dowódcami broni głównych przy ustalaniu planu użycia czołgów "T.-K.", oraz sposobu ich współdziałania z bronią główną, wobec czego winna być opartą w pierwszym rzędzie na osobistym zetknięciu się. W tym też okresie dostępną jest dla jednostek czołgów "T.-K." tak dla łączności wewnętrznej, jak i na zewnątrz, łączność drutowa.

W czasie walki wobec znacznej ruchliwości jednostek czołgów "T.-K.", utrzymanie łączności z nimi przez przełożonych dowódców broni głównych, natrafia zwykle na znaczne trudności. Z drugiej strony specjalne warunki pracy bojowej dowódców kompanij/samodzielnych plutonów/ czołgów "T.-K." są wysoce niesprzyjające dla metodycznego i normalnego utrzymywania łączności z przełożonemi.-

Te okoliczności powodują konieczność obustronnych wysiłków dla utrzymania łączności, co- najmniej w zakresie niezbędnym, a więc zapewniającym :

- a/ dowódcy dysponującemu posiadanie możliwie wczesnych wiadomości o sytuacji jednostki czołgów "T.-K." oczywiście jedynie w zakresie mogącym wywrzeć wpływ na całość działania,
- b/ dowódcy czołgów "T.-K." otrzymywanie aktualnych wiadomości o zmianach położenia oddziałów podległych i nieprzyjaciela, jednak jedynie w wypadkach, gdy może to wpłynąć na zmianę działania czołgów "T.-K.",
- c/ możliwość dla dowódcy dysponującego, zresztą w wypadkach zupełnie wyjątkowych, przesłania do jednostek czołgów "T.-K." rozkazów zmieniających ich pierwotne zadania.

Jednostka czołgów "T.-K." raz zadysponowana w określonym kierunku i dla wykonania pewnego zadania, może być jedynie w zupełnie wyjątkowych

wypadkach i przy bardzo sprzyjających warunkach łączności, zatrzymana, wzgl. inaczej zadysponowana.

Normalne środki łączności baonów i pułków broni głównych, tak co do sprzętu, jak i jego możliwości, nie są wystarczające dla utrzymania przez dowódców tych jednostek, właściwej łączności z czasowo podporządkowanymi im jednostkami czołgów "T.K." Jest więc rzeczą niezbędną by wielkie jednostki /Dyw.piech., Bryg.kaw./ z chwilą przekazywania jednostek czołgów "T.K." do bezpośredniej dyspozycji podległych im oddziałów zapewniały tym ostatnim odpowiednie i właściwe środki dla utrzymania łączności podczas walki z jednostkami czołgów "T.-K."

Celowem jest wyznaczanie przez jednostki czołgów "T.-K." do dowódców dysponujących podoficerów łącznikowych na motocyklach.

Po bitwie cały wysiłek dowódców czołgów "T.-K." jest skierowany na jaknajszybsze doprowadzenie tych jednostek do ponownej gotowości bojowej. W tym też okresie mając na widoku odciążenie dowódców czołgów "T.K." od innych zadań, obowiązek nawiązania i utrzymania łączności spoczywa na dowódcach dysponujących. Staraniem dowódców czołgów "T.-K.", winna być, poza meldunkiem o wykonaniu zadania i zbiorce bojowej, w pierwszym rzędzie nawiązana łączność wewnętrzna / d-cy komp. z plutonami bojowymi oraz oficerem technicznym/ mająca zresztą zasadnicze zna-

czenie dla szybkiego przejścia jednostki czołgów "T.-K." do ponownej gotowości bojowej.

9.
Środki łącz-
ności.

Głównym środkiem wewnętrznej i zewnętrznej łączności kompanii /plutonu/ czołgów "T.-K." jednak działającym poza zasięgiem celowanego ognia piechoty npla, są motocykle, które mogą służyć do przewożenia ustnych i pisemnych rozkazów, oraz meldunków.

Rozkazy i wiadomości od dowódcy broni głównych do dowódców czołgów "T.-K." w marszu oraz w walce mogą być przekazywane przez samoloty, przy pomocy meldunków ciężarkowych, jednak ten sposób łączności wobec trudnej obserwacji z czołgów w czasie akcji bojowej, musi być uprzednio dokładnie ustalony co do czasu i miejsca, względnie poprzedzony zapowiedzią przez radio.-

Również dla łączności może być stosowane radio.-

Podczas walki w warunkach sprzyjających, zaś poza zasięgiem boju, zawsze mogą jednostki czołgów "T.-K." wykorzystywać sieć łączności broni głównych. W tych wypadkach obowiązkiem oddziałów broni głównych jest ułatwianie przekazywania meldunków jednostek czołgów "T.-K." do dowódców przełożonych.

Posiadany przez jednostki czołgów "T.-K." materiał telefoniczny, może być używany jedynie do łączności wewnętrznej tych jednostek.

W zasięgu ognia npla i po przez rejony inaczej nieprzekraczalne, można przekazywać wiadomości od jednostek czołgów "T.-K." przy pomocy

czołgów, jednak tylko na niewielkie odległości i zwykle jedynie do najbliższych oddziałów własnych broni głównych, które są obowiązane wówczas przekazywać je dalej przy pomocy własnych środków łączności.-

Gońcy piesi, konni oraz gońcy z załóg czołgów znajdują zastosowanie w łączności wewnętrznej i zewnętrznej jednostek czołgów "T.-K." tylko wyjątkowo i po wyczerpaniu wszelkich innych środków.-

Dla łączności wewnętrznej środkiem zasadniczym aczkolwiek o zasięgu ograniczonym, są tarcze i chorągiewki sygnalizacyjne, ponadto w marszach nocnych mogą być stosowane sygnały świetlne.

W pewnych warunkach, rzadziej w walkach ruchowych, mogą być przekazywane meldunki bojowe jednostek czołgów, do wyższych dowódców przełożonych przez gołębie pocztowe.

Dalszym, jednak raczej drugorzędnym środkiem łączności, gdyż uzależnionym od warunków atmosferycznych oraz ukształtowania terenu, są rakiety, dymy i sygnały świetlne. Tem nie mniej w sprzyjających warunkach i po właściwym omówieniu i przygotowaniu, środek ten może być stosowany z powodzeniem, specjalnie jako łączność od zaangażowanych jednostek czołgów "T.-K."

ROZDZIAŁ II.

Marsze, postoje i transporty.

A. Marsze.

10.
Rodzaje marszów.

Marsze czołgów dzielą się na marsze podrózne i marsze ubezpieczone.-

W marszach podróжных należy dbać o oszczędzanie sprzętu i załóg czołgowych, natomiast w marszach ubezpieczonych rozstrzygają względy i wymagania taktyczne, jednak w ramach ogólnych możliwości ludzi i materiału.

Zasadą każdego marszu, jest doprowadzenie oddziału do celu w odpowiednim czasie i we właściwej zdolności do walki.

Konieczność ukrycia ruchu przed obserwacją npla wymaga często stosowania marszów nocnych, które jednak wyczerpują w większym stopniu siły załogi i mogą wpłynąć ujemnie na możliwości działań w dniu następnym.

W razie potrzeby przyspieszonego przybycia oddziału czołgów stosuje się marsz forsowny, polegający jedynie na zwiększeniu ilości godzin marszu oddziału czołgów, przy pozostawieniu natomiast szybkości posuwania się bez zmiany.-

11.
Wysiłek marszowy.

Wysiłek marszowy czołgów zalczy od :
- stanu sprzętu,

- właściwości dróg,
- pory dnia i roku oraz warunków atmosferycznych,
- wielkości oddziału czołgów.

Zwykły wysiłek dzienny kompanji czołgów "T.-K." wynosi 6 godzin pracy silnika, co odpowiada około 60-ciu klm. ruchu w terenie i po drogach. W samodzielny marszu plutonu czołgów "T. K." wysiłek ten nieznacznie wzrasta.

Forsowny wysiłek kompanji nie może przekraczać 10 godzin, plutonu zaś 12 godzin marszu na dobę.

W nocy i w zimie wydajność marszowa czołgów "T.-K." spada o 1/3.

Po 3 - 4 dniach zwykłego marszu, lub też po 2-ach dniach forsownego, należy dać jednostce czołgów jeden dzień odpoczynku dla przeprowadzenia gruntownej konserwacji i naprawy sprzętu pancernego, niezależnie od codziennej konserwacji sprzętu po marszu.

12.
Szybkość marszu.

Szybkość czołgów "T.-K." z uwzględnieniem warunków drogowych i pory dnia przedstawia tabela :

Oddział	D z i e ń			N o c		
	Szybkość w klm/godz.			Szybkość w klm/godz.		
	Szosa	droga twarda	droga piasczy- sta.	Szosa	droga twarda	droga piasczy- sta.
Pluton	18	15	12	12	10	8
Kompanja	15	12	10	10	8	6

13.
Rozpoznanie
dróg.

Właściwy wybór drogi i jej dokładne rozpoznanie jest podstawą sprawnego wykonania przemarszu.

Każdy marsz oddziału czołgów "T.-K." należy poprzedzić dokładnem rozpoznanieniem drogi.

Celem rozpoznania drogi marszu, dca kompanji wysyła odpowiednio przed wymarszem kompanji zwiad drogi pod dowództwem oficera lub starszego podoficera. Zwiad ma za zadanie rozpoznanie stanu dróg i mostów, ponadto obowiązek dokonania niezbędnych napraw i wzmocnień mostów, wskazania i wytyczenia dogodnych objazdów, niepewnych przepraw, oraz wytyczenia i oznaczenia drogi przez miejscowości i na ważnych skrzyżowaniach. Pozatem dowódca zwiadu może w pewnych okolicznościach, spowodować odchylenia od przewidywanej osi marszu, a to pod kątem widzenia biernej o.p.l.-

W związku z tem zwiad należy wyposażyć w odpowiedni zespół ludzi i narzędzi, oraz w odpowiednią ilość środków transportowych, ponadto zwiad winien posiadać odpowiednie środki łączności dla szybszego przekazywania do dowódcy kompanji zebranych przez siebie wiadomości.-

Po przybyciu na miejsce postoju zwiad z reguły pełni funkcję oddziału kwaterunkowego kompanji.

14.
Zasady ogólne.

a/ Marsz podróży.

Marsz podróży oddziału czołgów stosu-

je się wówczas, gdy istnieje zagrożenie ze strony nieprzyjaciela jedynie z powietrza.

Winien on być tak wykonany, by powodował najmniejsze zużycie sprzętu i zapewniał normalną pracę maszyn, oraz by przez karność i dyscyplinę marszową, dawał gwarancję doprowadzenia do celu zwartych plutonów i kompanji.

Marsz należy przeprowadzać w odrębnych zgrupowaniach marszowych /część bojowa, część taborowa/, odpowiednio dobrymi, chociażby dalszemi drogami, by uzyskać najlepsze warunki pracy maszyn i najmniejsze zmęczenie załóg czołgów.-

Dla sprzętu gasienicowego drogi o miękkiej, równej nawierzchni są najdogodniejsze.-

15.
Składanie
kolumny
marszowej.

Kolumna marszowa kompanji czołgów "T.-K." w marszu podróżnym składa się z 2-ech rzutów :

rzutu bojowego, w skład którego wchodzi:

- czołg dowódcy kompanji,
- 3 plutony bojowe,
- 3 patrole reperacyjne,
- poczet dowódcy kompanji,

rzutu taborowego, składającego się z :

- drużyny dowódcy kompanji,
- plutonu technicznego.

Rzutem bojowym dowodzi dowódca kompanji albo wyznaczony przez niego oficer, zaś rzutem taborowym dowodzi dowódca plutonu technicznego lub też wyznaczony do tego starszy podoficer,

O ile warunki drogowe na to zezwalają, rzut taborowy kompanji w marszu podróŜnym posuwa się w zasadzie w ślad i tą samą drogą co rzut bojowy.

16.
Długość ko-
lumn.

Długość kolumny plutonu czołgów "T.-K" :

- w miejscu 35 mtr

- w marszu 200 "

Długość kolumny kompanji czołgów "T.-K"

bez taboru :

- w miejscu 130 mtr

- w marszu 900 "

Długość kolumny kompanji czołgów "T.-K"

z taborem :

- w miejscu 200 mtr

- w marszu 1600 "

Długość kolumny wzrasta w miarę pogarszania się warunków drogowych i atmosferycznych /droga górzysta, serpentyny, kurz, śnieg/ wskutek koniecznego zwiększenia odległości między wozami do 50 m. i więcej.

17.
Rozkaz mar-
szu.

Rozkaz marszu najkorzystniej jest ująć w formę tabeli. /patrz szemat Nr.1./.

18.
Wykonanie
marszu.

Tempo marszu musi być równomierne i stałe. Przeciętna szybkość jest zależna od stanu drogi.

Kompanja wykonuje przemarsz skokami, których długość zgóry ustalona przez dowódcę kom-

panji nie powinna przekraczać jednogodzinnej pracy czołgów.

Marsz prowadzi się zasadniczo środkiem szosy, zaś w wypadkach specjalnych celem zaoszczędzenia gąsienic, wykorzystać można miękki bankiet drogi, lub polną drogą tuż poza bankietem szosy.

Każdy z rzutów prowadzi jego dowódca znajdując się na jego czole i regulując osobiście szybkość marszu.

Dowódcy plutonów /zastępcy/ posuwają się w czołgach za swoimi plutonami, przestrzegając utrzymania karności marszowej plutonu.

Podczas marszu należy stale utrzymywać łączność między czołgami w plutonie i między plutonami bojowymi w kompanji przez ciągłą obserwację wewnątrz plutonu przez dowódców czołgów oraz przez obserwację względnie łączność motocyklami pomiędzy plutonami.

Podczas marszu, szczególnie w dniu upalne, załoga winna mieć najdalej idące ulgi w ubiorze i oporządzeniu.

19.
Zasady na-
praw sprzę-
tu podczas
marszu.

Patrole reperacyjne plutonów posuwają się pod dowództwem oficera technicznego za kompanją.

W razie uszkodzenia czołgu w plutonie, czołg uszkodzony zjeżdża na bok, staje i wystawia sygnał "uszkodzenie", zaś nadjeżdżającemu dowódcy plutonu melduje rodzaj uszkodzenia. Dowódca plutonu podąża za swym plutonem.

Oficer techniczny po dojechaniu do uszkodzonego czołga przydziela patrol reperacyjny do naprawy, poczem rusza z resztą patroli reperacyjnych w ślad za kompanją.

Przy drobnem uszkodzeniu, po dokonaniu naprawy czołg wraz z patrolem reperacyjnym niezwłocznie rusza i stara się dołączyć do kompanji. Jeżeli dołączenie następuje jeszcze w marszu, to czołg ten maszeruje na końcu kolumny kompanji /o ile możliwości meldując o dołączeniu swemu dowódcy plutonu/ zaś na najbliższym postoju wjeżdża na swoje miejsce w plutonie. Wymijanie w marszu kolumny przez poszczególne czołgi jest niedopuszczalne.-

W wypadku większego uszkodzenia, patrol reperacyjny przekazuje uszkodzony czołg do plutonu technicznego, sam zaś dołącza do kompanji. Naprawę przeprowadza pluton techniczny i oddaje naprawiony czołg do kolumny kompanji na najbliższym postoju, lub też holuje czołg w swoim składzie.

O ile uszkodzeniu ulegnie czołg d-cy plutonu, bierze on jeden z pozostałych czołgów swego plutonu, pozostawiając swój czołg właściwy dla naprawy, w/g zasad jak wyżej.

W razie uszkodzenia w plutonie wie-
cej niż dwóch czołgów dowódca plutonu przekazuje pozostałe czołgi do innego plutonu, sam zaś

pozostaje i zbiera uszkodzone, poczem dopiero dołącza do kompanji i zajmuje swoje miejsce w kolumnie.

O ile pluton techniczny maszeruje odrębną drogą, dowódca kompanji organizuje z patroli reperacyjnych oraz z samochodów specjalnych czołóweke reperacyjna, która dowodzi bądźto oficer techniczny, bądźto inny oficer lub starszy podoficer wyznaczony przez d-cę kompanji.

W tym wypadku uszkodzony czołg jest reperyrowany lub holowany środkami czołówki reperacyjnej.-

Oficer techniczny lub dowódca czołówki reperacyjnej reguluje przydział patroli reperacyjnych do napraw w marszu, tak by za kompanją stale maszerował przynajmniej jeden patrol.

Po ukończeniu każdego skoku kompanji, dowódca plutonu technicznego /dowódca czołówki reperacyjnej/ melduje dowódcy kompanji przebieg prac przy uszkodzonych czołgach, oraz przypuszczalny czas dołączenia naprawionych czołgów.-

20. Odpoczynki.

Pierwszy odpoczynek dla sprawdzenia stanu maszyn zarządza się z reguły po 1/2 godzinie marszu.

Po wykonaniu każdego skoku /godzina pracy silników/ dowódca kompanji zarządza 10-cio minutowy postój jako krótki odpoczynek, który wykorzystuje się w pierwszym rzędzie do sprawdzenia stanu sprzę-

tu i doraźnego usunięcia braków.-

Gdy stan sprzętu tego wymaga, zarządza się w miarę potrzeby dłuższe odpoczynki.

Normalnie długi odpoczynek /3 - 4 godziny/ stosuje się jedynie w marszu forsownym po przebyciu 1/2 - 2/3 drogi, wykorzystując go na wydanie posiłku żołnierzom.

Miejsce wybrane na odpoczynek powinno dawać ukrycie przed obserwacją lotniczą, posiadać w pobliżu wodę, zaś ugrupowanie czołgów powinno zapewnić dowódcy plutonu łatwy dozór załóg.-

Sprawdzanie stanu, a w razie potrzeby uzupełniania wody w chłodnicach i oleju w silnikach oraz uzupełnianie olejenia obowiązuje na wszystkich odpoczynkach.-

21. Marsz nocny.

Przemarsze w nocy ograniczają się wyłącznie do marszów podróżnych.-

Marsz nocny musi być starannie przygotowany przez dokładne rozpoznanie i wytyczenie dróg za dnia, przyczem należy wykorzystać przedewszystkiem szosy i drogi bite, dobrze utrzymane.

Użycie świateł jest uwarunkowane zachowaniem tajemnicy przemarszu.

Szczegółnej troski wymaga utrzymanie łączności i zwartości oddziału czołgów w marszu nocnym, albowiem stracenie łączności między wożami i rozerwanie się maszerującej kolumny może łatwo spowodować zmylenie kierunku przez pozostałe

wozy i plutony. Odległości między wozami należy zmniejszyć, co z kolei pociąga za sobą zmniejszenie szybkości marszowej.-

Na skrzyżowaniach dróg i przy przejściach przez miejscowości ruch musi być uregulowany.

Odpochnięcia w marszach nocnych stosować należy jedynie kilkuminutowe i to wyłącznie dla sprawdzenia stanu maszyn oraz ew. uzupełniania wody i oleju.

Marsz nocny powinien być ukończony przed świtem.

b/ Marsz ubezpieczony.

22.
~~Zasady ogólne.~~

Gdy zachodzi możliwość zagrożenia przez npl z ziemi, stosuje się marsz ubezpieczony.-

Oddziały czołgów "T.-K." mogą wykonywać marsze ubezpieczone samodzielnie lub też w składzie wojsk. W tym wypadku bezpieczeństwo zapewnia się przez odpowiednie umieszczenie ich w kolumnie.

23.
Wykonanie marszu.

Samodzielny marsz ubezpieczony kompania czołgów "T.-K." wykonuje zasadniczo całością po jednej osi, jednak w pewnych wypadkach tabor może maszerować jako odrębny rzut; wówczas trzeba mu przydzielić osłonę i podać kolejne punkty przeznaczenia.

W wyjątkowych wypadkach /marsz boczny, bardzo zły stan dróg/ może się okazać koniecznym skierowanie taboru inną drogą niż kompanii. Wówczas musi on mieć przydzieloną osłonę i podane

punkty przeznaczenia, zaś za plutonami bojowymi posuwa się czołówka reperacyjna.

Kompanja czołgów "T.-K." ubezpiecza się przez wysunięcie plutonu szpicy oraz przez rozczłonkowanie się wgląd wykonując marsz skokami od horyzontu do horyzontu.

Pluton szpicy powinien być w zasadzie wysunięty o jeden skok wprzód /1 - 3 kilometry/.

W szczególnych warunkach dowódca kompanji dla ubezpieczenia własnego powinien wysunąć po osi marszu element rozpoznania w składzie 2-3 czołgów o kilka kilometrów wprzód /4 - 6 klm /.

Pluton szpicy posuwa się kolejno chwytając horyzonty wzdłuż osi marszu kompanji, jednocześnie rozpoznając przy pomocy czołgów szperaczy, drogi prostopadłe do kierunku marszu oraz zasłony i punkty terenowe, skąd można oczekiwać zagrożenia.

Pluton szpicy nie może w żadnym wypadku zejść z osi marszu kompanji, zaś łączność wzrokowa między dowódcą plutonu szpicy i czołgami szperaczami musi być stale utrzymana.

W razie możliwości zagrożenia z boku, dowódca kompanji wysyła w odcinkach niebezpiecznych patrole ubezpieczające w składzie 2 - 3 czołgów, które wykonują swe zadanie jako patrole stojące w pewnych zgóry ustalonych punktach, lub też jako patrole ruchome na linii najbliższego horyzontu, poczem po ukończeniu zadania dołączają na

oś marszu do kompanji.

O ile rzut taborowy posuwa się wraz z rzutem bojowym kompanji, wyznacza się 2 - 3 czołgi jako straż tylną, natomiast załoga zapasowa i szeregowi plutonu technicznego stanowią z reguły osłonę taboru tak w marszu jak i w chwilach zatrzymania się.

Naprawę uszkodzonych czołgów prowadzi się podobnie jak w marszu podróży.

Czołgi, których uszkodzenia wymagają reperacji nie dłuższej jak 15 minut, naprawia się na miejscu, czołgi zaś z uszkodzeniami wymagającymi dłuższej naprawy, holuje albo transportuje czołówka reperacyjna lub też pluton techniczny do miejsca najbliższego postoju, gdzie zostają wykonane naprawy.

Odpoczynki zależą od położenia. Należy je stosować jak w marszu podróży, jednak o ile chodzi o samodzielny marsz ubezpieczony zarządzać je tam jedynie gdzie teren stwarza dogodne warunki dla działań czołgów, zabezpiecza przed zaskoczeniem oraz daje ukrycie przed obserwacją lotniczą.

Ubezpieczenie odpoczynku zabezpieczają pluton szpicy, straż tylna i załoga zapasowa.

Kompanja czołgów "T.-K." może wykonywać marsz ubezpieczony w nocy jedynie w składzie broni głównych, czołgi posuwają się pod osłoną ich ubezpieczeń, przyczem bezpieczeństwo czołgów,

zapewnia się przez odpowiednie umieszczenie ich w kolumnie.

Dowódca kompanji posuwa się między plutonem szpicy i całością kompanji tak, ażeby stale mógł obserwować pracę plutonu szpicy i odpowiednio regulować posuwanie się kompanji.

Dowódcy plutonów prowadzą plutony, jadąc w swych czołgach, zaś motocykle dowódców posuwają się przy plutonach.-

Dowódcy czołgów do momentu wejścia w strefę działania ognia npla jadą stojąc i dopiero w ostatniej chwili zamykają górne klapy.

24.
Obrona przeciwlotnicza
bierna.

c/ Obrona przeciwlotnicza i przeciwigazowa.

Umiejętny wybór osi marszu i odpowiednie wyznaczenie miejsc na odpoczynki umożliwiają wykonanie ukrytego przemarszu, tembardziej, że czołgi "T.-K." dzięki małej sylwetce i dużej ruchliwości mogą uchylć się przed obserwacją i napadem lotniczym.

Gdy zagrożenie z powietrza jest możliwe, należy zorganizować służbę obserwacyjno - alarmową, wyznaczając wypatrywaczy /po 1-ym na pluton/. Jeżeli chodzi o zapewnienie bezwzględnej tajemnicy przesunięcia, organizuje się posterunki obserwacyjno - alarmowe na motocyklach z którymi wypatrywacze utrzymują łączność.-

Sygnal do wykonania O.P.L. biernej podaje dowódca prowadzący daną kolumnę, natomiast decyzja co do zachowania się plutonów bojowych wynika z zadania oddziału czołgów.

Jeżeli czas i zadanie pozwalają, plutony bojowe mogą zejść z drogi i rozproszywszy się w terenie pozostać tam nieruchomo. W innych wypadkach oraz wypadkach zaskoczenia, plutony maszerują dalej, zwiększając tylko odległości między czołgami i plutonami.

Rzut taborowy zwiększa odległości między samochodami do 100 - 200 mtr i jedzie pełną szybkością do najbliższego ukrycia, gdzie oczekuje na plutony bojowe /o ile te zeszły w teren/.

Maszerowanie bez przerwy w zasadzie będzie stosowane z rana i po deszczu, gdyż ślady gąsienic łatwo zdradzają miejsce ukrycia czołgów.

Dowódcy plutonów i wozów muszą umieć wykorzystać przydrożne drzewa oraz ich cienie a także inne pokrycia terenu dla O.P.L. biernej.

25.
Obrona przeciwlotnicza czynna.

Organizowanie O.P.L. czynnej na całej osi marszu kompanii czołgów "T.-K." jest niecelowe.

O.P.L. czynną kompanii należy stosować jedynie w szczególnych wypadkach, jakie mogą zajść w czasie wykonywania przemarszu, a więc :

- dla wzbronienia wglądu i napadu z niskiego pułapu.

- dla obrony ciałniny względnie trudnego przejścia,
- dla osłony punktu wyjściowego i odpoczynków.

Zadanie wykonania O.P.L. czynnej otrzymuje z zasady jeden z plutonów kompanii jako całość, prowadząc ją grupami wozów.

Z uwagi na szybkość poruszania się czołgów "T.-K.", mogą one być użyte do wykonania O.P.L. miejscowej, tak na korzyść swej kompanii jak i też mogą zapewnić O.P.L. na korzyść broni głównych.

Szybkość czołgów "T.K." pozwala na wykonanie O.P.L. czynnej skokami wobec czego w pierwszym rzędzie mogą one ubezpieczać kolumny sił żywych w marszu.

Ilość czołgów niezbędna dla wykonania O.P.L. miejscowej lub skokami zależy jest od długości bronionego przedmiotu, skuteczności ognia r.k.m., ponadto przy obronie skokami, od szybkości ruchu bronionej kolumny.

Pluton czołgów "T.-K." w O.P.L. miejscowej może obronić skutecznie przestrzeń 4000 m.

Przy zastosowaniu O.P.L. skokami, kolumna piechoty lub kawalerji o długości 4000 mtr może być skutecznie broniona przez trzy plutony czołgów "T.-K."

Czołgi nie mogą wykonywać równomiernej O.P.L. czynnej ponieważ miałyby poruszać

się z szybkością sił żywych, a to z uwagi na nadmierny wysiłek pracy silnika jest niedopuszczalne.

26.
Obrona przeciw-
gazowa.

W razie napadu gazowego załoga czołgów natychmiast nakłada maski przeciwigazowe i jak najszybciej przejeżdża strefę zaatakowaną.

Plamy chemiczne należy ominąć. Jeżeli jednak zadanie na to nie pozwala, czołgi mogą je przejechać.

W takim wypadku, po wykonaniu zadania, załoga przystępuje do odkażania czołgów, zmywając kadłub i zawieszenie płynem odkażającym, benzyną lub naftą.

B. P o s t o j e .

27.
Rodzaje po-
stojów.

Dowódcy wszystkich stopni, obowiązani są starać się zawsze o jaknajlepsze pomieszczenie dla swych oddziałów, aby zachować ich zdolność do walki, uchronić je przed niepotrzebnym zmęczeniem, oraz dla należytego zabezpieczenia sprzętu.

Oddziały na postoju można pomieścić pod dachem, czyli zakwaterować.

Postój pod gołym niebem nazywamy biwakiem.

Gdy część oddziału kwateruje, reszta biwakuje - nazywamy to biwakiem kwaterunkowym.

Postoje dzielą się na :

- a - podrózne,
- b - ubezpieczone.

a/ Postój podróźny.

28.
Zasady ogól-
ne.

Postoje podrózne są zawsze zgóry prze-
widziane i ustalone rozkazem marszu, winne więc
zapewnić oddziałom możliwie jaknajlepsze warunki
wypoczynku.

Na postoje jednostek czołgów - należy
wybierać miejsca łatwo dostępne, posiadające
dobre drogi dojazdowe i dostatecznie zaopatrzo-
ne w wodę, a z zasady dające ukrycie przed obser-
wacją lotniczą.

Tabor kwateruje z reguły przy kompanji.

29.
Oddział
kwaterun-
kowy.

Kwaterny /biwak/ dla kompanji przygotowuje
zwykle oficer, względnie starszy podoficer, który
został wysłany na rozpoznanie drogi marszu kom-
panji.

Oficer kwaternkowy wyznacza rejony za-
kwaterowania /biwakowania/ i zarządza ich przygotowa-
nie w razie potrzeby w porozumieniu się z miejsco-
wymi władzami.-

Po dokonaniu tych czynności oficer kwate-
runkowy udaje się na spotkanie swego oddziału, gdzie
melduje dowódcy kompanji sposób i warunki zakwate-
rowania. Kwaternkowi oczekają przed miejscem zakwa-

terowania /biwaku/ na swoje plutony, które następnie prowadzą do miejsca zakwaterowania.

30.
Kwaterowa-
nie.

Na postojach sprzęt grupuje się w miejscach o ile możliwości suchych, z zasady zabezpieczonych przed obserwacją lotniczą, jednak wyzyskując zasłony naturalne w ten sposób, by nie krępować swobody ruchów i możliwości ich wyjazdu.

Miejsce parkowania maszyn powinno mieć nawierzchnię twardą, lub porośniętą trawą.

Załogi powinny znajdować się w bezpośredniej bliskości sprzętu, należy jednak unikać pomieszczenia żołnierzy w jednych izbach z ludnością cywilną.

Gdy warunki na to pozwalają, rzut tabory powinien się znajdować w miejscu postoju rzutu bojowego czołgów. - W każdym wypadku dowódca kompanji musi zapewnić ścisłą łączność między obu częściami kompanji.

Zabezpieczenie przeciwpożarowe oddziałów czołgów na postojach, wymaga ścisłych zarządzeń, ze względu na dużą ilość materiałów łatwopalnych. Materiały pędne i smary składa się zdala od czołgów i innych materiałów kompanji.

31.
Służba war-
townicza na
postojach.

W miejscowościach, w których przebywają oddziały innej broni, oddział czołgów wystawia tylko warty wewnętrzne, podlegające dowódcy kompanji w drodze przez oficera służbowego komp.-

Jeśli w danej miejscowości nie ma warty głównej obowiązki jej pełni warta wewnętrzna.

Rozkaz alarmu wydaje dowódca oddziału. W razie nagłego pojawienia się nieprzyjaciela, warta oraz organy służbowe - upoważnione są do wszczęcia alarmu.

W razie alarmu należy w pierwszym rzędzie natychmiast uruchomić czołgi i samochody.

32.
Rozkaz postoju.

Na podstawie otrzymanych wiadomości od oficera kwaterunkowego dowódca kompanii po przybyciu na miejsce postoju lub, jeśli to jest możliwe, jeszcze przed przybyciem wydaje zarządzenia kwaterunkowe, które powinny zawierać :

- rozmieszczenie poszczególnych części oddziału oraz kwatery dców, oficerów i patrolu sanitarnego,
- zarządzenia dla wart i organów służbowych oraz ich pomieszczenie,
- zarządzenia dotyczące obrony przeciwlotniczej, przeciwigazowej i alarmu,
- określenie przewidywanego czasu postoju,
- godziny o których żołnierze muszą być na kwaterach,
- czas wydawania posiłku oraz materiałów pędnych,

- zarządzenia techniczne,
- zarządzenia sanitarne oraz miejsce
brania wody,
- zarządzenia specjalne.

b/ Postój ubezpieczony.

33.
Zasady ogólne.

W pobliżu nieprzyjaciela oddział rozmieszcza się dopiero po ubezpieczeniu rejonu postoju, które w stosunku do kompanji czołgów z zasady zapewniają inne rodzaje broni.

Dowódca kompanji czołgów powinien poczynić następujące przygotowania do postoju ubezpieczonego :

- a/ wszyscy muszą być zawiadomieni o stopniu pogotowia w jakim się znajdują,
- b/ czołgi i tabor należy ukryć przed obserwacją nieprzyjaciela,
- c/ teren w okolicy miejsca postoju, musi być dokładnie rozpoznany, pod względem możliwości użycia czołgów za dnia i w nocy,
- d/ tabor kompanji należy tak umieścić, aby w każdej chwili, bez przeszkód, mógł ruszyć w określonym kierunku, lub też miał dogodne miejsce do obrony /dotyczy to szczególnie napadów nplskiej kawalerji/,
- e/ wystawić posterunki alarmowe; załoga ma się znajdować w bezpośredniej bliskości

czołgów, obsługa taborów przy swych maszynach,

f/ wydać zarządzenia przeciwigazowe i przeciwlotnicze,

Jako zasadę należy przyjąć, że kompanja czołgów na postoju ubezpieczonym, musi być każdej chwili gotowa do obrony własnej i natychmiastowego działania.

W wypadkach specjalnego zagrożenia, połowa załóg czołgów i obsługi taboru czuwa, reszta odpoczywa obok, tabor zaś winien być w gotowości marszowej.

Dowódcy oddziałów czołgów muszą w pewnych wypadkach dbać również o ubezpieczenie oddziałów własnymi środkami.

Jeśli w wyjątkowym wypadku czołgi przebywają na postoju gdzie niema oddziałów piechoty, lub kawalerji, wówczas dowódcy czołgów poza koniecznem rozpoznaniem rejonu postoju wystawiają warty zewnętrzne dla strzeżenia wyjść z miejscowości. Warty te pełnią wtedy służbę placówek. U każdego wyjścia wznosi się barykadę, obok niej stawia się wartę, pod dowództwem podoficera.

Miejsce postoju należy starać się rozpoznać za dnia, aby w ten sposób można było przygotować ubezpieczenie /obronę/.

34.
Postój na po-
lu walki.

Postój czołgów na polu walki pozostaje w ścisłym związku z zadaniem bojowym oddziału.

Oddziały czołgów ubezpieczają się posterunkami obserwacyjno - alarmowymi i pogotowiem części względnie całości oddziału.-

c/ Obrona przeciwlotnicza na postoju.

35.
Obrona plot-
nicza bierna.

Warunkiem właściwego ubezpieczenia postoju jednostki czołgów przed obserwacją i nalotem lotnictwa stanowi ukryte rozmieszczenie i sprawnie działająca służba obserwacyjno - alarmowa.

Przy obserwacji lotniczej - cień rzucany przez sprzęt, zdradza go niezależnie od najlepszego nawet upodobnienia go do otoczenia, dlatego też zamaskowanie sprzętu powinno mieć na celu przede wszystkim zniekształcenie cienia przez zmianę kształtu sprzętu maskowanego.-

Maskowanie płachtami, będzie miało wartość tylko pod tym warunkiem, że nie będą one zarzucone na czołg, gdyż w ten sposób można rozpoznać jego formę po cieniu, wobec czego należy rozciągnąć brzegi płachty, a następnie przykrywać je nieregularnie trawą lub liśćmi.

Zamaskowanie naturalne, t.j. przystosowanie się do wyglądu terenu, posiada zawsze wyższość nad zamaskowaniem sztucznym, dlatego też w warunkach sprzyjających, należy upodobnić czołgi do otoczenia i pokrycia terenu.

W terenie, zniszczonym pociskami, lub pracami ziemnymi, czołgi łatwo dają się ukryć,

gdyż sylwetki ich zlewają się dla obserwatora lotniczego z nierównościami ziemi.

Ślady gąsienic prowadzące do miejsca postoju, jak również znajdujące się w rejonie, należy starannie zatrzeć lub mylnie skierować.

W nocy postój zdradza się przez ogień, przeto użycie światła musi być ograniczone do minimum.

36.
Obrona plot-
nicza czyn-
na.

Obronę czynną na postojach przygotowuje się przez :

- zorganizowanie służby obserwacyjno-
alarmowej,
- wyznaczenie części czołgów na odpowiednich zamaskowanych stanowiskach do zwalczania lotnictwa npla;
- wyznaczenie dowódcy obrony przeciwlotniczej, który kieruje obroną i na rozkaz którego wolno jedynie otwierać ogień.

R O Z D Z I A Ł III.

=====

R o z p o z n a n i e .

37.
Zasady ogól-
ne.

Rozpoznanie ma na celu zdobyć wiadomości przez walkę lub obserwację. Czołgi "T.-K." dzięki swej sile przebojowej i ruchliwości mogą dalej przeniknąć poza ubezpieczenia przeciwnika i stwierdzić

jego głębiej ugrupowane elementy. Udział czołgów w rozpoznaniu bliskim jest zawsze bardzo korzystny.

W rozpoznaniu bojowym czołgi mogą brać udział w wyszukaniu skrzydeł ugrupowania npla, odrzucając z łatwością, dzięki uzbrojeniu i opancerzeniu, zwykle słabego w tym kierunku przeciwnika.

Czołowe użycie czołgów w rozpoznaniu bojowym jest niecelowe.

W rozpoznaniu czołgi mogą działać samodzielnie lub też w składzie oddziałów rozpoznawczych.

Użycie czołgów w rozpoznaniu jest uzależnione od :

- zadania,
- terenu,
- promienia działania.

38.
Zadanie.

Z zadania wyniknie konieczność użycia czołgów, gdy :

- rozpoznanie musi być silnie wyposażone ze względu na silne przesłaniające oddziały npla,
- konieczny jest pośpiech,
- koniecznem jest przebycie znacznych przestrzeni w krótkim czasie,
- brak jest innych odpowiednich środków rozpoznania.

Użycie czołgów w rozpoznaniu zdradza ich obecność a przez to zmniejsza możliwości ich działania podczas bitwy.

39.
T e r e n.

Teren pokryty o silnem zalesieniu lub dużych osiedlach, gęsto pocięty naturalnymi przeszkodami, ogranicza obserwację i utrudnia, a nawet nie raz uniemożliwia ruch poza drogami; teren taki uniemożliwia użycie czołgów "T.-K." do samodzielnego rozpoznania i ogranicza możliwości ich współdziałania z bronią główną.

Korzystnym jest natomiast dla czołgów w rozpoznaniu teren otwarty, lekko falisty, o płytkich wycinkach terenowych i licznych drogach polnych. Unikać należy dróg z głębokimi rowami przydrożnymi, utrudniającymi bezzwłoczne zejście czołgów w teren.

40.
Promień
działania.

Zasięg czołgów w samodzielnem rozpoznaniu wynosi dla plutonu 10 - 15 klm. Jest on uzależniony od ukształtowania i pokrycia terenu, poza tem od zużycia mat. pędnych, które przy samodzielnem działaniu ogromnie wzrasta, wskutek konieczności ciągłej pracy w terenie, poza drogami przy prowadzeniu zwiadów i ubezpieczeń.

W rozpoznaniu w składzie broni głównej, na czołgi przypada jedynie część zadań, a więc promień działania plutonu czołgów wzrasta, dochodząc przy współdziałaniu z piechotą do 30 klm., przy współdziałaniu zaś z kawalerją do 50 klm.

Promień działania kompanji czołgów w samodzielnem rozpoznaniu sięga 30 klm., a przy współdziałaniu z broniąmi głównymi 80 klm. / z kawalerją/.

41.
Obowiązki dcy oddziału czołgów. Obowiązkiem d-cy oddziału czołgów, przeznaczonego do rozpoznania jest :

- przedstawić przełożonemu swoje fachowe uwagi co do taktycznych i technicznych możliwości czołgów w danym terenie,
 - uzgodnić rozpoznawczą współpracę z lotnikiem, o ile lotnictwo działa przez podanie swej marszruty i przypuszczalnego czasu osiągnięcia określonych rejonów; żądać rozpoznania i zameldowania przez lotnika wiadomości z pewnych kierunków lub rejonów, szczególnie ważnych,
 - zapewnić szybkie dostarczenie wiadomości; dowódca kompanji czołgów jest w posiadaniu organicznych środków łączności, jak radio, motocykle, przekazywacze meldunków dla lotnika, zadaniem więc jego jest uzgodnienie współpracy posiadanych środków i ewent. żądanie wysunięcia składnicy meldunkowej;
- dowódca plutonu czołgów, dysponujący jedynie motocyklem, musi żądać od dowódcy kompanji środków dla podwojenia łączności.

Rozpoznanie samodzielne.

42. Zasady ogólne.

Samodzielne rozpoznanie w terenie przejrzystym czołgi wykonują oddziałem w sile od 1 plutonu wzwyż.

Pluton czołgów jest w stanie zdobyć jedynie ogólne wiadomości o nplu; może stwierdzić obecność lub nieobecność npla na danym kierunku, czy też w pewnym rejonie; może ustalić, co robi przeciwnik, a więc maszeruje, czy stoi.

Kompanja czołgów może zdobyć bardziej szczegółowe wiadomości z rozpoznania, ponieważ jest w stanie stoczyć krótkotrwałą walkę ze znaczniejszymi siłami npla i rozpoznać je przez walkę.

Nie można żądać od samodzielnego rozpoznania czołgów ciągłości rozpoznania.

Pluton czołgów może prowadzić samodzielne rozpoznanie na kierunku lub w ściśle określonym rejonie, nie jest w stanie natomiast rozpoznawać w pasie.

Kompanja czołgów również w zasadzie rozpoznaje na kierunku, a tylko w wyjątkowych wypadkach w terenie przejrzystym, może otrzymać pas rozpoznania.

Rozpoznanie kompanji czołgów w pasie niema na celu skrupulatnego wyszukania drobnych elementów npla. Zadaniem kompanji jest szybko ustalić, na którym z kierunków, leżących w przydzielonym pasie, posuwają się główne siły przeciwnika.

Szerokość pasa jest uzależniona od możliwości współdziałania plutonów i nie może przekraczać pasa działania D.P. - Wyposażenie w środki radio dla przekazywania rozkazów i meldunków wewnątrz kompanji jest konieczne. -

Zwykle aż do chwili nawiązania styczności z nplem, kompanja czołgów działa na dwu kierunkach; przechodzi na jeden z nich, gdy dowódca kompanji zdecyduje się rozpoznać walką napotkany oddział przeciwnika.

Tę metodę rozpoznawania czołgami stosuje się, gdy chodzi o szybkie wyjaśnienie położenia w odległym rejonie.

43.
Rozkaz rozpo-
znania

Dowódca oddziału czołgów otrzymuje od przełożonego dowódcy w rozkazie rozpoznania :

- zadanie i zamiar dowódcy, ustne wiadomości o położeniu własnem i npla,
- co chce dowódca wiedzieć,
- oś ewentualnie wyjątkowo w dogodnym terenie pas rozpoznania, lub rejon, który należy rozpoznać,
- dokąd, kiedy lub skąd i jak przesyłać meldunki,
- kiedy koniec zadania,
- co robić po wykonaniu zadania.

Sposób wykonania całkowicie należy do d-cy oddziału czołgów. -

44.
Czynności dowódcy plutonu czołgów

Przed przystąpieniem do wykonania zadania, dowódca plutonu czołgów wykonywa następujące czynności :

- bada mapę z punktu widzenia zadania i możliwości użycia czołgów; szczególnie uwagę zwraca na przeszkody naturalne na osi rozpoznania,
- ustala plan działania; dzieli oś rozpoznania na odcinki, odpowiadające skokom plutonu i obmyśla sposoby zachowania się plutonu w każdym z odcinków podczas przemarszu i w razie napotkania npla,
- ustala porządek i szybkość marszu plutonu,
- ustala wyposażenie plutonu w amunicję i materiały pędne, środki i sposoby przekazywania wiadomości, ponadto jakie środki pomocnicze /wóz towarzyszący/ pluton zabiera z sobą, oraz sposób posuwania się i ubezpieczenie tych środków,
- zarządza odprawę, na której podaje swoim podwładnym - położenie, zadanie i zamierzony sposób jego wykonania, oraz przewidziane zadania dla podwładnych, ponadto sprawdza czy podwładni należycie zrozumieli swe zadania,

- przed wymarszem osobiście sprawdza stan plutonu:-

45.
Działanie plutonu czołgów przed nawiązaniem styczności z nplem.

Pluton czołgów posuwa się marszem ubezpieczonym.

Ubezpieczenie plutonu czołgów osiąga się przez wysunięcie na odległość 1 - 1½ klm. na przód czołgów - szperaczy, które rozpoznają oś marszu i najbliższe zakrycia na bokach. Czołgi szperacze posuwają się skokami, kolejno osiągając horyzonty i stale dążąc do utrzymania łączności wzrokowej z plutonem.

Obserwację prowadzi się zasadniczo z zatrzymanego czołga. Niekiedy część załogi wysiada dla lepszego obserwowania.

Dowódca plutonu musi zarządzić :

- rozcłonkowanie kolumny plutonu /szyk czołowy/,
- wysunięcie najbliższej czoła czołgu przeciwpancerneho,
- wyrzucenie w podejrzanych miejscach bocznych patroli ubezpieczających /pojedynczych czołgów/ do pierwszego horyzontu bocznego,
- marsz plutonu skrajem wycinka terenowego, ewent. odsunięcie od skraju na skuteczny strzał broni przeciwpancernej /800-1000 m /.

Pluton posuwa się skokami, szybko przebywając otwarte połącze terenu, gdzie może być zaobserwowany i zatrzymując się w

fałdach terenu lub na skrajach zakryć /las, osiedle/ dla przeprowadzenia obserwacji przedpola.

Dowódca plutonu organizuje pozatem ciągłą obserwację naprzód i na boki. Poza sferą ognia npla dowódcy czołgów mogą być wychyleni z czołgów. -

Większe osiedla, lasy i ciasniny, pluton czołgów powinien wymijać, nie wchodząc do wewnątrz, gdyż nie są one dogodne do rozpoznania.

46.
Działanie plut.
czołgów po na-
wiązaniu stycz-
ności z nplem.

Wchodząc w styczność z przeciwnikiem, czołgi mogą go zaskoczyć lub też trafiają na zorganizowany opór.

W pierwszym wypadku pluton czołgów powinien wykorzystać sprzyjające mu okoliczności: musi działać śmiało i z impetem, dążąc do przebicia się przez przesłaniające oddziały przeciwnika i uderzenia na głębsze rzuty jego ugrupowania; w ten sposób rozpoznaje siły i zachowanie się npla, zanim ten zdoła zorganizować przeciwdziałanie.

Krótkie i energiczne wypady mogą być kilkakrotnie powtórzone, coraz to z innego kierunku - uzyskuje się tą drogą dokładniejsze rozpoznanie.

Jeżeli pluton czołgów natknie się na npla z zorganizowaną obroną ppanc., działania jego muszą być nacechowane ostrożnością i

nie mogą być prowadzone czołowo.

W takim wypadku korzystne jest działanie na flankę npla, jednak z warunkiem ukrytego przesunięcia czołgów w terenie; najczęściej dca plutonu będzie zmuszony ograniczyć się do zbierania wiadomości na podstawie obserwacji przedpola i ognia przeciwnika.

Po rozpoznaniu napotkanych elementów npla, pluton czołgów odrywa się i dąży do dalszego wykonania zadania, wymijając opór przeciwnika. - O ile zadanie zostało ukończone, pluton powraca, w miarę możliwości inną drogą. -

Zawsze należy pamiętać o przesyłaniu meldunków.

47. Czynności dowódcy kompanji czołgów. Dowódca kompanji czołgów pó przestudjowaniu mapy i ustaleniu swojego planu działania określa podział sił i ich zadania, drogę i sposób posuwania się, środki przekazywania wiadomości. -

Na podstawie zarządzeń dowódcy całości :

- ustala współdziałanie z lotnictwem i innymi oddziałami rozpoznawczymi,
- ustala zaopatrzenie kompanji i ewakuację,
- zarządza odprawę swoich podwładnych, na której podaje zadanie, swój zamiar i rozkazy,
- sprawdza przed wymarszem stan kompanji.

48. Działanie kompanji przed nawiązaniem styczności z nplem.

Kompanja wysyła patrole rozpoznawcze po osi rozpoznania, lub na kilku kierunkach, jeśli otrzymała pas rozpoznania. Patrole rozpoznawcze organizuje się w sile od 2 czołgów

do plutonu. Gros kompanji posuwa się marszem ubezpieczonym, wysuwając naprzód szpicę, a w razie potrzeby na boki boczne patrole ubezpieczające.

Tabor bojowy kompanji posuwa się pod osłoną straży tylnej. =

Taboru bagażowego na rozpoznanie kompanja nie zabiera.

49.
Działanie kompanji po nawiązaniu styczności z nplem.

W razie napotkania npla, patrole rozpoznawcze meldują dowódcy kompanji zapomocą czołgów lub motocykli i obserwują nadal npla. Kompanja czołgów angażuje się na kierunku, który dowódca kompanji uważa za najwięcej istotny, przeprowadzając natarcie w celu rozpoznania sił i zachowania się npla. Jest celem częścią sił powstrzymać, lub opóźniać npla na osi jego marszu, główną zaś siłą kompanji przeprowadzić uderzenie na bok ugrupowania npla.

Czołgi przeciwpancerne dowódca kompanji musi zatrzymać w swem ręku, ażeby móc zareagować na ukazanie się nplskiej broni pancernej lub przeciwpancernej.

W razie natknięcia się na npla stojącego w miejscu, kompanja czołgów przeprowadza szereg wypadów częściami sił lub całością w celu stwierdzenia ugrupowania sił żywych i środków ogniowych npla.

Po ukończeniu rozpoznania kompanja czołgów odrywa się od npla i odchodzi inną drogą powrotną, albo też wycofuje się pod osłoną

straży tylnej, która wypadami, lub organizowanymi w dogodnym terenie zasadzkami powstrzymuje nplą.-

Rozpoznanie w składzie broni głównych.

50.
Zasady ogólne.

Czołgi "T.-K." mogą wchodzić w skład oddziałów rozpoznawczych kawalerji i piechoty.

Do oddziału rozpoznawczego w sile kompanji piechoty lub szwadronu kawalerji przydziela się 1 pluton czołgów. Słabsze oddziały rozpoznawcze nie będą wyposażone w czołgi, gdyż nie są w stanie ich wykorzystać i osłonić.

51.
Działanie czołgów przed nawiązaniem styczności z nplm.

Czołgi włącza się do oddziału rozpoznawczego tylko wówczas, jeśli całość oddziału odbywa ruch na środkach motorowych.-

W innym wypadku czołgi posuwają się skokami, tak obliczonymi, aby stale była utrzymana łączność wzrokowa z oddziałami rozpoznawczymi, oraz gotowość do wkroczenia na korzyść oddziału rozpoznawczego.-

Wobec tego, że oddziały rozpoznawcze przeważnie wyruszają przed świtem, a działania czołgów w nocy nie są celowe, wymarsz czołgów należy regulować w ten sposób, ażeby wkrótce po świcie, wykorzystując szybkość, mogły one dogonić O.R.-

Jeśli warunki taktyczne nie pozwalają na pozostawienie odosobnionych czołgów w tyle,

muszą one maszerować za O.R. według zasad marszu nocnego.-

Miejsce czołgów w oddziale rozpoznawczym wynika z zamierzeń dowódcy O.R.-

Gdy dowódca O.R. jest w posiadaniu odpowiednich środków rozpoznawczych i ubezpieczających, a zamierza użyć czołgi dopiero po nawiązaniu styczności z nplem, czołgi maszerują skokami w przerwach kolumny lub za nią.-

W innych wypadkach czołgi są wysunięte na czoło oddziału rozpoznawczego; czołgi maszerują wówczas krótkimi skokami, regulowanymi kolejnymi horyzontami lub zakryciami terenu, dla wykorzystania ukrycia od obserwacji npla. Skoki te będą wynosić od 1 do 3 klm.-

W razie braku szybkich środków do prowadzenia rozpoznania i ubezpieczenia, jak również gdy dowódcy O.R. zależy na uzyskaniu największej szybkości marszu, gdy spodziewa się spotkania z bronią panc.npla, oraz z reguły w zmotoryzowanym O.R., czołgi są wysuwane na czoło O.R.-

Czołgi utrzymują się wtedy na wysokości oddziału przedniego broni głównej i wykonywują długie skoki naprzód w terenie przejrzystym, a znaczniejsze pokrycia terenu /las, osiedla, ciałniny/ przebywają pod osłoną straży przedniej.

W zmotoryzowanym O.R. czołgi obejmują całkowicie służbę rozpoznania i ubezpieczenia. Wysyłają patrole rozpoznawcze i tworzą straż

przednią, a w razie potrzeby i strażę boczne.

Najmniejszą jednostką zdolną do wykonania tych zadań jest kompanja czołgów.-

52.
Działanie czoł-
gów po nawiąza-
niu styczności
z nplem.

Gdy zostanie stwierdzony opór, na poko-
nanie którego trzeba stracić pewien czas, a
wyminięcie oporu jest niemożliwe lub niecelowe,
wówczas dla ułatwienia zwalczania oporu npla
czołgi zostają rzucone do natarcia.

Dowódca oddziału czołgów doprowadza je
do ostatniej zasłony, tam wydaje rozkaz, podając
zadanie, kierunek uderzenia, zaobserwowane cele
u npla, uszykowanie oddziału, głębokość wykorzy-
stania i sposób współdziałania z żywymi siłami
O.R., poczem wykonuje natarcie.

Zadanie należy dawać proste, po osi marszu
lub na skrzydle własnych oddziałów broni głównych,
tak, żeby natarcie nosiło charakter gwałtownego
uderzenia, wykonanego zniemacka i przeprowadzonego
z rozmachem i energją.

Jeżeli tylko czas na to pozwoli, korzyst-
niej jest zorganizować uderzenie na skrzydło npla.

Czołgi przeciwpancerne dowódca kompanji
czołgów trzyma w swojej dyspozycji, aby niemi
interwenjować w razie potrzeby.

Uderzenie czołgów musi być niezwłocz-
nie zakończone pościgiem, popartym działaniem
broni głównej, w ten sposób stwierdzi się i roz-
pozna dalsze rzuty przeciwnika.

Bardzo korzystny jest przydział do oddziału czołgów kilku jeźdźców lub cyklistów dla utrzymania łączności i bezpośredniego ubezpieczenia czołgów.

Niejednokrotnie dowódca oddziału rozpoznawczego będzie musiał szybko uchwycić na przedzie ważny dla siebie punkt terenowy, jak np. przeprawę, skraj lasu, panujące wzgórze, do czego w pierwszym rzędzie może użyć oddziału czołgów jako środka szybkiego.-

Wyrzucenie naprzód czołgów jest możliwe w granicach 10 - 15 klm. Zadaniem ich będzie uchwycenie ważnego dla dowódcy punktu i utrzymanie go do nadejścia oddziału rozpoznawczego. Utrzymanie punktu przez oddział czołgów musi być wykonane w sposób zaczepny, przez wypadły organizowane na skrzydło npla przy jednoczesnem wiązaniu czoła, lub też przez wysunięcie czołgów naprzód i prowadzenie manewru opóźniającego.-

W ślad za czołgami należy wysłać chociażby drobny szybki oddział sił żywych.

Gros oddziału rozpoznawczego, licząc się z niemożliwością długotrwałego utrzymywania terenu przez czołgi winno jaknajszybciej dążyć do nadejścia z pomocą.

Po ukończeniu rozpoznania i wycofywaniu oddziału rozpoznawczego, zadaniem czołgów będzie ułatwienie mu oderwania się od npla i osłona odwrotu przez wykonywanie wypadów i organizowanie zasadzek, powstrzymujących działalność przeciwnika.

Oddział czołgów zabiera ze sobą na rozpoznanie jedynie tabor bojowy z odpowiednią do przewidywanych potrzeb ilością amunicji i materiałów pędnych.

Ponadto należy przewidzieć środki dla drobnych napraw i ewakuacji uszkodzonych czołgów.

R O Z D Z I A Ł IV.

Ubezpieczenie marszu .

53.
Zasady ogólne.

Oddziały czołgów "T.-K." mogą stanowić samodzielny element ubezpieczenia marszu, mogą wchodzić w skład oddziałów ubezpieczających broni głównych, oraz mogą wykonywać obronę przeciwlotniczą na korzyść maszerujących kolumn.

Niekorzystne warunki terenowe, /ciasniny, bagna, znaczne kompleksy leśne, większe osiedla na całej długości osi marszu/ mogą zmusić do zaniechania użycia czołgów w ubezpieczeniu marszu.

Gdy zależy na przyspieszeniu tempa marszu, czołgi "T.-K." z reguły przydziela się do straży przedniej; przewidując silne zagrożenie przez npla z boku lub z tyłu, można przydzielić czołgi "T.-K." do straży bocznych lub tylnych.-

W składzie oddziałów pancernych i zmotoryzowanych, czołgi "T.-K." wraz z sam. panc. z zasady winne być użyte do ubezpieczenia marszu.-

Jeżeli dowódca broni głównych posiada jedynie czołgi "T.-K.", to przydział ich do ubezpieczenia marszu.

ma miejsce wówczas, gdy dowódca nie przewiduje użycia ich do działań rozstrzygających i rezygnuje z zaskoczenia npla czołgami w bitwie.

Samodzielne ubezpieczenie marszu przez czołgi.
=====

54.
Zasady ogólne.

W ubezpieczeniu oddziałów pancernych i zmotoryzowanych, czołgi "T.K." samodzielnie lub wraz z samochodami pancernymi stanowią straż przednią, a w razie potrzeby straż boczną i tylną.

55.
Straż przednia.

Straż przednia wykonywa zadanie przez zdecydowane parcie naprzód.

Straż przednią może stanowić pluton lub kompania czołgów "T.K."

56.
Czynności straży przedniej.

Dowódca plutonu - kompanii czołgów "T.K." straży przedniej przed przystąpieniem do wykonania zadania:

- bada z mapy oś marszu, po której ma się posuwać; szczególną uwagę zwraca na przeszkody naturalne i punkty dogodne dla działania własnych oddziałów i npla na osi marszu,
- ustala plan działania; dzieli oś marszu na odcinki dla skoków oddziału i określa sposób postępowania w wypadku nawiązania styczności z nplem w każdym z tych odcinków,
- ustala wyposażenie oddziałów w amunicję, materiały pędne, środki przekazywania wiadomości do sił głównych; ustala miejsce i sposób posuwania się taboru,
- wydziela szpicę i patrole boczne,

- na odprawie wydaje rozkazy i zarządzenia dotyczące wykonania zadania,
- osobiście przed wymarszem sprawdza stan oddziału.

57.

Pluton czołgów.

Pluton czołgów straży przedniej może ubezpieczyć od czoła w marszu kolumnę złożoną z 1 - 2 kompanij czołgów lub wojsk zmotoryzowanych.

Pluton czołgów pełni służbę szpicy; prowadzi ubezpieczenie przy pomocy czołgów - szperaczy, rozpoznających do przodu i na boki.

Dla ubezpieczenia od nieprzyjacielskiej broni pancernej, pluton wysuwa jaknajbliżej czoła własną broń przeciwpancerną.

Po nawiązaniu styczności z nplem, pluton działa energicznie celem złamania oporu npla i otworzenia drogi dla sił głównych.

W razie natknięcia się na poważne siły npla, dąży do utrzymania terenu, aby umożliwić wejście do akcji własnym siłom głównym.

Zadanie to wykonywa przez krótkie wypady, lub działania opóźniające.

Troska o utrzymanie łączności między plutonem straży przedniej a siłami głównymi należy do dowódcy sił żywych.

58.

Kompanja czołgów.

Kompanja czołgów jako straż przednia jest w stanie ubezpieczyć w marszu kolumnę w sile baonu pancernego lub zmotoryzowanego, wymaga jednak wzmocnienia artylerji zmotoryzowanej.

Kompanja czołgów straży przedniej wydziela pluton szpicy.

Odległość między plutonem szpicy a oddziałem przednim normalnie wynosi 1 - 3 klm, zależnie od terenu.

Odległość między kompanją a siłami głównymi wynosi zwykle 2 - 4 klm.

Szpica ubezpiecza kompanję, zadaniem zaś kompanji jest stworzyć odpowiednie warunki dla wejścia w bój sił głównych.

Dla utrzymania się na osi marszu i umożliwienia siłom głównym rozwinięcia, kompanja czołgów straży przedniej może stoczyć krótkotrwałą walkę z poważniejszym przeciwnikiem.

Zadanie to kompanja wykonywa przez działania zaczepne na skrzydło npla lub na takim kierunku, gdzie npl jest w niewygodnym położeniu taktycznym lub terenowym.

Część kompanji musi zawsze pozostać na osi marszu dla osłony sił głównych.

Działania te z natury rzeczy muszą być krótkie, wobec czego obowiązkiem sił głównych jest szybkie wsparcie straży przedniej.

Współdziałając z samochodami pancernymi, które działają tylko po osi marszu, czołgi wykonywują ubezpieczenie boczne, a w razie czołowego uderzenia sam. panc. na npla, wspierają je przez natarcie na skrzydło lub bok npla.

59:
Straż boczna.

Do straży bocznej zasadniczo wyznacza się pluton czołgów. Czasami straż boczną tworzą patrole złożone z 2 - 3 czołgów.

Ubezpieczenie pluton prowadzi na zasadach ogólnych, dbając szczególnie o ubezpieczenie zagrożonego boku przez wysyłanie w kierunku npla czołgów - szperaczy. Niedopuszczenie npla do wglądu na kierunek ruchu sił głównych jest istotnym zadaniem straży bocznej. -

W bardziej zagrożonych rejonach pluton straży bocznej zatrzymuje się na czas przemarszu kolumny działając podobnie jak straż boczna stała, i w razie natarcia npla prowadzi walkę opóźniającą przez wypady lub natarcie.

Pluton straży bocznej utrzymuje łączność z kolumną na wszystkich drogach poprzecznych do osi marszu. W tym celu otrzymuje on środki łączności z kompanji.

Z uwagi na szybkość sprzętu, odległość plutonu straży bocznej od kolumny może dochodzić do 5 - 8 klm.

Przy działaniach większych związków, albo też w wypadku bardzo silnego zagrożenia przez npla, do straży bocznej może być wyznaczona kompanja czołgów. -

60.
Straż tylna.

Do straży tylnej wyznacza się zazwyczaj pluton czołgów.

Pluton maszeruje za kolumną skokami, wyzyskując zakrycia terenowe dla urządzania zasadzek, z których działa na npla ogniem lub wypadami.

Zatrzymania winne być krótkotrwałe, ażeby nie utracić łączności z własną kolumną.

Ubezpieczenie pluton czołgów wykonywa przez wysyłanie do tyłu czołgów - szperaczy, lub za pomocą obserwacji z panujących punktów obserwacyjnych.

Oddziały czołgów mogą wykonywać drobne zniszczenia na osi odwrotu ; wielkość tych zniszczeń zależy od ilości posiadanych materiałów wybuchowych.

Pluton straży tylnej musi być zawsze wyposażony w środki obrony przeciwpancernej.

61.
Zaopatrzenie.

Oddział czołgów w ubezpieczeniu marszu prowadzi przy sobie jedynie niezbędny tabor bojowy, reszta zaś taboru maszeruje przy siłach głównych.

Czołgi w ubezpieczeniu marszu w składzie

broni głównych.

62.
Zasady ogólne.

Oddziały ubezpieczające broni głównych mogą być wzmocnione przez oddziały czołgów. 1 pluton czołgów przydziela się do oddziału ubezpieczającego nie słabszego niż kompania piechoty lub szwadron kawalerji.

Silne oddziały ubezpieczające, jak pułk piechoty lub kawalerji, mogą być wzmocnione przez kompanję czołgów.

Oddział czołgów należy zawsze wyposażyć w niewielki oddział kawalerji / 1 sekcja / do jego wyłącznej dyspozycji, celem przeprowadzenia drobnych zadań rozpoznawczych i utrzymania łączności w terenie.

63.
Straż przednia.

Czołgi wchodzące w skład straży przedniej mają zadanie :

- wzmocnić siłę przebojową straży przedniej,
- torować drogę straży przedniej po osi marszu,
- chwytąć na przedzie ważne punkty terenowe i utrzymywać je do nadejścia straży przedniej.

64.
Pluton czołgów.

Pluton czołgów podlega dowódcy straży przedniej, który daje mu zadania i ustala środki przekazywania wiadomości.

Wchodząc w skład straży przedniej, dowódca plutonu czołgów ustala dokładnie z dowódcą straży przedniej współdziałanie czołgów ze strażą przednią przez :

- określenie miejsca posuwania się czołgów,
- utrzymanie wzajemnej łączności,
- wzajemną wymianę wiadomości o nplu,
- wybór środków porozumiewania się na odległość /rakiety smugowe i t.p./,
- określenie na podstawie mapy przewidywanych miejsc korzystnych dla działania czołgów i każdorazowego sposobu ich działania,
- określenie na podstawie mapy odcinków terenu, wykluczających użycie czołgów,
- rozpoznanie terenu przez broń główną na korzyść czołgów.

Miejsce plutonu czołgów zależne jest od zadania straży przedniej i może być :

- na czole straży przedniej,

- między oddziałem przednim a oddziałem głównym straży przedniej,
- za strażą przednią.

65.

Marsz czołgów
na czołe stra-
ży przedniej.

Na czoło straży przedniej czołgi są wysuwane wówczas, gdy dowódcy straży przedniej zależy na:

- torowaniu drogi marszu straży przedniej,
- chwytniu na przedzie punktów terenowych.

Pluton czołgów porusza się skokami przed oddziałem przednim, wysuwając się, zależnie od warunków terenu, do szpicy pieszej ewentualnie konnej, zawsze jednak tak, aby łączność wzrokowa ze strażą przednią była utrzymana.

Długość skoków zwykle nie przekracza 3 klm. i jest regulowana chwytniem kolejnych horyzontów, ewentualnie dojściem do zakryć terenu, gdzie czołgi nie mogą działać odosobnione.

Człony straży przedniej w czasie marszu są obowiązane do ścisłej współpracy z czołgami przez podawanie im wszelkich wiadomości o nplu i terenie.

Dla ubezpieczenia na boki oddział czołgów wykonywa 1 - 2 czołgami krótkie wyjazdy do najbliższego horyzontu, nie dalej jednak niż 2 klm.

W terenie o ciężkiej glebie i w zimie, gdy posuwanie się poza drogami nastrocza duże trudności, pluton czołgów zasadniczo działa po drodze, a ubezpieczenie boków wchodzi w zakres obowiązków szperaczy broni głównych.

W terenie b. pokrytym czołgi nie wysuwają się przed szpicę.

Wykonując kolejne skoki, czołgi oczyszczają drogę marszu przez spędzanie patroli npla i łamanie oporów

Po stwierdzeniu silnego oporu npla, czołgi pozostają w styczności z nim i rozpoznają przeciwnika, dając możliwość wkroczenia do akcji straży przedniej.

66.

Marsz czołgów
w kolumnach
lub poza niemi.

W kolumnie straży przedniej lub poza nią, pluton czołgów maszeruje wówczas, gdy dowódca straży przedniej chce je użyć do walki straży przedniej, działając niemi przez zaskoczenie.

W takim wypadku pluton czołgów odbywa marsz pod dowództwem zastępcy dowódcy plutonu; dowódca plutonu znajduje się przy dowódcy straży przedniej.

Marsz plutonu czołgów w przerwach pomiędzy członami straży przedniej jest niedogodny dla czołgów, bowiem krótkie skoki nadmiernie zużywają sprzęt.

Taki marsz odbywa się wówczas, gdy z uwagi na długość kolumny lub złe drogi utrudnione jest wyniesienie całej kolumny straży przedniej.

Dogodnem natomiast jest posuwanie się czołgów na końcu straży przedniej.

W wyjątkowych wypadkach możliwe jest użycie plutonów czołgów do zorganizowania obrony przeciwlotniczej straży przedniej. Należy jednak wtedy liczyć się z martwym czasem potrzebnym do zebrania czołgów przed użyciem ich do akcji.

Gdy dowódca plutonu czołgów otrzyma zadanie wkroczenia do akcji, wówczas :

- podsuwa skrycie pluton jaknajbliżej npla na stanowisko wyjściowe, zważając szczególnie, ażeby przesunięcia boczne nie były obserwowane przez npla; nastawia pluton na kierunek uderzenia, wskazuje przedmiot natarcia,

- robi krótką odprawę, na której podaje zadanie, kierunek natarcia, przedmiot i cele do opanowania, wykorzystanie, sposób współdziałania z bronią główną, co ma robić tabor bojowy,
- uzgadnia ze strażą przednią moment wyruszenia i osobiście prowadzi pluton do natarcia.

Natarcie na skrzydło npla jest formą korzystniejszą od natarcia czołowego. Natarcie nie może wychodzić poza wycinek terenu w którym działa własna straż przednia i jedynie tylko wykorzystanie może iść dalej i mieć na celu rozproszenie npla, odcięcie mu odwrotu, uderzenie na koniowodów / przy walce z kawalerją npla/.

Po ukończeniu wykorzystania pluton czołgów niezwłocznie nawiązuje łączność z dowódcą straży przedniej.

67.
Pluton czołgów
w straży bocznej.

W składzie straży bocznej pluton czołgów . działa po osi marszu straży bocznej, podobnie jak w straży przedniej, ponadto może patrolować w bocznym zagrożonym kierunku na odległości 1 - 3 klm.

Wyjątkowo w razie braku środków łączności czołgi mogą być użyte do nawiązania łączności z siłami głównymi.

68.
Pluton czołgów
w straży tylnej.

W składzie straży tylnej pluton czołgów działa na zasadach prowadzenia walk opóźniających.

Kompanja czołgów "T.K." z reguły powinna być użyta całością w walce oddziałów ubezpieczających; niekiedy poszczególne plutony kompanji mogą otrzymać zadanie współdziałania z członami ubezpieczeń, np. z oddziałem przednim, wówczas reszta kompanji maszeruje przy oddziale głównym.

Kompanja czołgów maszeruje zasadniczo za strażą przednią.

Dowódca kompanji znajduje się przy dowódcy straży przedniej; w ten sposób jest stale zorientowany w położeniu. Kompanję prowadzi starszy oficer kompanji.

Pod osłoną szpicy zwykle posuwa się zwiad czołowy /oficer lub podoficer z gońcami/, zadaniem którego jest rozpoznawanie dróg, mostów, przeszkód. Aby ułatwić pracę zwiadu terenu, d-ca straży przedniej powinien przydzielić kompanji czołgów kilku konnych lub cyklistów.

69.
Zaopatrzenie.

Z kompanją maszeruje tabor bojowy /wozy towarzyszące/; resztę taboru pozostawia się w składzie taborów sił głównych.

ROZDZIAŁ V.

Bój spotkaniowy.

70.
Zasady ogólne.

Bój spotkaniowy charakteryzuje:

- niejasność i zmienność położenia,
- wyjątkowa szybkość działań,
- łatwość zaskoczenia.

Udział w nim czołgów dzięki ich cechom charakterystycznym jest ze wszechmiar wskazany.

Czołgi ułatwiają dowódcy:

- rozpoznanie sił npla i ich ugrupowania,
- przeciwstawienie się trudnościom wynikającym ze zmienności położenia,
- przyspieszenie tempa działań sił własnych,
- zaskoczenie npla.

Czołgi mogą brać udział :

- w rozpoznaniu poprzedzającym bój spotkaniowy,
- w walce straży przedniej,
- w walce sił głównych.

Użycie ich w tej czy innej z wymienionych faz zależy od koncepcji, jaką dowódca stwarza sobie w przewidywaniu mającej nastąpić walki.

O ile dowódca zależy na pośpiechu powinien użyć części, a nawet całości swych czołgów.

W innych wypadkach należy dążyć do zaskoczenia przeciwnika, nie zdradzając przedwcześnie obecności czołgów.

Największe rezultaty daje uderzenie czołgów na npla nieprzygotowanego do walki z bronią pancerną.

71:
Rozpoznanie.

W przewidywaniu boju spotkaniowego, dowódca oddziału czołgów stale dąży do posiadania na czas jaknajwiększej ilości pewnych i dokładnych wiadomości, na których mógłby oprzeć swoje przewidywania co do użycia czołgów.

Wiadomości te dotyczą:

- npla,
- terenu /szczególnie przeszkód terenowych/.

Uzyskuje się je przez :

- wyzyskanie wyników rozpoznania naziemnego i lotniczego dowódcy całości,
- własny zwiad terenu.

Zwiad terenu, pracujący normalnie na wysokości ubezpieczeń broni głównych dowódca kompanii czołgów skieruje na przewidywane zadaniem kierunki ruchu. Zwiadem terenu powinny być ujęte przedewszystkiem terenowe przeszkody w rejonach przypuszczalnego użycia.

Dowódcy wydzielonych plutonów do straży przedniej lub rozpoznania są zawsze w stanie zebrać

cenne wiadomości o terenie i mają obowiązek przekazywania tych wiadomości do dowódcy kompanji.

72.
Walka straży
przedniej.

Czołgi przydzielone do straży przedniej działają wg. zasad podanych w Rozdziale "Ubezpieczenie marszu".

73.
Walka sił
głównych.

W walce sił głównych czołgi należy używać całością tam, gdzie dowódca poszukuje rozstrzygnięcia.

Dawanie poszczególnym plutonom odrębnych zadań, działanie niemi na odmiennych kierunkach lub wreszcie kolejne w czasie rzucania ich w bój nie wywiera zazwyczaj decydującego wpływu na walkę.

Jedynie uderzenie całością sił w ugrupowaniu głębokiem /2 rzuty/ pozwoli na dostatecznie dalekie wtargnięcie w ugrupowanie npla i na skuteczne obezwładnienie środków obrony przeciwnika, wstrzymujących posuwanie się sił żywych.

W walce przeciw kawalerji korzystnem jest zachowanie części czołgów w odwodzie. Nie sprzeciwia się to zasadzie skupienia wysiłku, ponieważ głębokie ugrupowanie nie stanowi tutaj takiej konieczności jak w walce przeciw piechocie.

Zadanie swoje czołgi wykonują przez natarcie.

Natarcie oskrzydlające daje duże możliwości zaskoczenia przeciwnika nieprzygotowanego do walki

z bronią pancerną, wymaga jednak zwykle więcej czasu niż natarcie czołowe.

Natarcie czołowe, wychodzące ze wspólnych z bronią głównymi podstaw, szybko prowadzi na przedmiot natarcia. Tę formę natarcia stosuje się zwykle przy wsparciu natarcia straży przedniej.

W boju spotkaniowym, gdzie skrzydła npla nie zawsze są oparte, w początkowej fazie rzut czołowej obrony nie jest zazwyczaj tak silny, by móc zdecydowanie powstrzymać natarcie czołowe sił żywych przeciwnika, uderzenie czołgów na skrzydło i tyły npla rokuje zawsze największe widoki powodzenia.

W boju spotkaniowym uderzenie czołgów kieruje się na siły żywe przeciwnika, często jednakże szybkość działania zmusi do skierowania ich uderzenia na ważne taktyczne punkty w terenie, których opanowanie przez czołgi stworzy dogodne warunki dla stoczenia bitwy przez własne siły żywe. Wskazaniem jest wysyłanie za natarciem oskrzydlającym czołgów szybkiego oddziału sił żywych /np. kawalerji/, któryby zdołał bezpośrednio wyzyskać powodzenie czołgów.

Należy stale dążyć by natarcie czołgów odbywało się w strefie obserwacji własnej, co umożliwia wspieranie tego natarcia artylerją. Zawsze da się to uzyskać przy natarciu czołowym, a często przy natarciu zbieżnym.

Przy współpracy z kawalerją udział czołgów powinien szczególnie zaznaczyć się w walkach konnych.

O ile teren na to pozwala, czołgi poprzedzają szarżę, aby po zdeorganizowaniu npla swoim ogniem dać się wyprzedzić przez cwałującą kawalerję i stanowić następnie element wykorzystania w razie powodzenia, lub też osłonę w razie załamania się szarży.

W niektórych wypadkach czołgi mogą się posuwać w przerwie pomiędzy oddziałami szarżującymi lub na ich skrzydle.

W razie szarży kawalerji nieprzyjacielskiej, obowiązkiem czołgów jest złamanie jej swym ogniem i ruchem.

74. Natarcie zbieżne.

Gdy teren lub też położenie nie pozwalają na natarcie oskrzydłające, stosuje się natarcie zbieżne, szczególnie w walce z przeciwnikiem, którego nie udało się zaskoczyć.

Natarcie zbieżne czołgów charakteryzuje się tem, że wychodząc z oddzielnej podstawy wyjściowej /często daleko ze skrzydła sił żywych/ posiada wspólny z siłami żywymi przedmiot natarcia. Działania czołgów i wspieranych sił żywych muszą być tak skoordynowane, by zbiegały się w czasie na przednimcie natarcia. Ta forma działania ma na celu rozproszyc ogień art.npla na siły żywe i czołgi w dwu różnych kierunkach.

Powodzenie natarcia zbieżnego jest uzależnione od posiadania stałej łączności wzrokowej między czołgami a wspieranymi siłami żywymi.

75.
Wykorzystanie powodzenia w boju spotkaniowym.

Pościg w boju spotkaniowym łatwo może doprowadzić do zupełnej klęski przeciwnika. Czołgi stanowią element szczególnie nadający się do natychmiastowego wykonania pościgu bliskiego. Jednakże rzucanie czołgów do pościgu jest dla dowódcy równoznaczne z utratą ich na pewien okres czasu; dlatego też dowódcy czołgów jeszcze przed wyruszeniem do natarcia powinni otrzymać wytyczne, oparte na przewidywaniach wyższego dowódcy co do pościgu w razie powodzenia natarcia. Ponieważ położenie zmienia się, należy dążyć do nawiązania utraconej z chwili wyruszenia do natarcia łączności z dowódcą sił żywych i starać się uzgodnić moment wyruszenia pościgu.

Luże usługi mogą oddać znaki umówione np. rakiety. Dowódca czołgów, oceniając, że może rozpocząć pościg, strzela umówioną raketą. Dowódca natarcia na ten znak, jeżeli uważa, że już nadszedł właściwy moment rozpoczęcia pościgu, odpowiada raketą.

Zawsze jest celowe nawiązać łączność z dowódcami czołowych elementów natarcia, ponieważ

uzyskane od nich wiadomości niejednokrotnie wyjaśniają położenie.

Wykonanie uderzenia na nadchodzące siły npla, które mogą zagrozić przed chwilą opanowanemu przez własne siły żywe przedmiotowi natarcia, jest zawsze obowiązkiem dców czołgów.

Przy współdziałaniu z kawalerją lub w walce przeciw kawalerji, dowódca czołgów najczęściej sam określa moment wykorzystania, gdyż zwłoka, która powstałaby wskutek nawiązywania łączności z dowódcą przełożonym, mogłaby umożliwić wymknięcie się przeciwnika.

Zdolność orjentowania się w sytuacji i umiejętność trafnego oceniania położenia powinny cechować w danym wypadku dowódcę oddziału czołgów.

Wykonanie pościgu omówiono w § 81 "Pościg".

76.
Łączność z lot-
nikiem i arty-
lerją.

W boju spotkaniowym dowódca oddziału czołgów powinien stale współpracować z dowódcą całości; zapewnić sobie stałą współpracę z lotnikiem i artylerją.

Drogą wykorzystania wyników rozpoznań lotniczych kompletuje on w okresie poprzedzającym bój spotkaniowy swoje wiadomości o terenie i nplu.

W okresie bezpośrednio poprzedzającym akcję, lub podczas samej akcji, lotnik może udzielać dowódcy czołgów wiadomości o zgrupowaniach

lub ruchach npla /znaki umówione/.

Przez lotnika może być przekazany również rozkaz dowódcy całości do dowódcy oddziału czołgów.

Do łączności z lotnikiem służą płachty tożsamości i podchwytywacze.

W boju spotkaniowym trzeba koniecznie uzgodnić działanie czołgów z artylerją wspierającą natarcie.

Konieczność ta występuje zwłaszcza wówczas kiedy czołgi wykonywują natarcie zbieżne.

Ustalenie zawczasu sygnałów umożliwi artylerji przedkucie na czas ognia, zwalczanie broni ppanc. i t.p.

77.
Czynności dcy
oddziału czoł-
gów.

Dowódcą oddziału czołgów, aż do chwili wprowadzenia oddziału do boju, powinien stale znajdować się przy dowódcy całości.

Powinien on stale troszczyć się o posiadanie jaknajwiększej ilości pewnych i dokładnych wiadomości zarówno o nplu jak i terenie.

Znając z jednej strony zamierzenia dcy całości, z drugiej zaś posiadając niezbędny zasób wiadomości o nplu i terenie,

- nie będzie on w żadnym wypadku zasko-
czony decyzją dowódcy całości,
- będzie miał możność poczynić zawczasu
przewidywania co do użycia swego od-
działu,

- będzie mógł stawiać wnioski Dowódcy całości.

Dowódca oddziału czołgów, znajdując się osobiście przy dowódcy całości, powinien tak zorganizować łączność ze swoim oddziałem, aby przekazanie mu rozkazu wymagało jaknajmniejszej straty czasu /umówione sygnały, goniec bojowy na motocyklu i t.p./.

O ile dowódca całości posuwa się konno, korzystnym jest, aby dowódca przydzielonego oddziału czołgów również był na koniu.

Z chwilą otrzymania rozkazu wejścia do boju, dowódca oddziału czołgów powinien, po przybyciu podległych mu dowódców, zapoznać ich na podstawie wyjściowej z położeniem i zadaniem; powinien wskazać im przedmiot i kierunki natarcia plutonów, ustalić współdziałanie poszczególnych plutonów oraz sposób zachowania się po zdobyciu przedmiotu.

Jedynie w wyjątkowych wypadkach, gdy każda chwila zwłoki może mieć decydujące znaczenie /np. w walce z kawalerją npla lub bezpośrednio w obliczu npla/ dowódca oddziału czołgów może zaniechać wspomnianej odprawy; wówczas ruchem własnego czołga wskazuje kierunek natarcia.

W natarciu kompanją urzutowaną wgląd, dowódca kompanji posuwa się zazwyczaj z rzutem tylnym. Ma on wtedy możliwość obserwacji działania rzutu czołowego oraz ingerencji rzutem tylnym.

Manewr oskrzydlaający powinien być tak zorganizowany, aby nie trafił w próżnię. Ruch oddziału czołgów musi być odpowiednio ubezpieczony, ażeby przeciwnik nie zaskoczył czołgów ogniem broni przeciwpancernej lub artylerji.

Po wykonaniu zadania dowódca oddziału czołgów powinien dążyć do jaknajszybszego nawiązania łączności z dowódcą całości.

R O Z D Z I A Ł VI.

P o ś c i g.

78.
Zasady ogólne.

Bez pościgu niema pełnego zwycięstwa.

Pościg musi być rozpoczęty natychmiast i przeprowadzony gwałtownie, aby niepowodzenie przeciwnika zmienić w jego klęskę.

Czołgi mogą być użyte do pościgu samodzielnie, lub też w składzie oddziałów pościgowych.

Teren jest czynnikiem, który pozwala na rozwinięcie pełnej szybkości i wyminięcie ubezpieczeń odchodzącego przeciwnika.

Jeżeli teren na przewidywanej osi pościgu nie jest dla działania czołgów korzystny, należy czołgi użyć dla wzmocnienia oddziałów pościgowych.

Czołgi wykonywują pościg czołowo lub równolegle.

Pościg równoległy, wymijając ubezpieczenia npla, a często i jego broń ppanc. jest korzystniejszy.

79.
Pościg bliski.

Jeżeli czołgi brały udział w natarciu, które doprowadziło do wymuszonego odwrotu nieprzyjaciela, to one przede wszystkim wykonują pościg bliski.

Pościg bliski powinien być z reguły uzgodniony z siłami żywymi jeszcze na podstawie wyjściowej do natarcia, a zasięg nie powinien przekraczać donośności własnej artylerji.

Wyruszenie czołgów do pościgu bliskiego następuje zwykle po dołączeniu do nich czołowych oddziałów własnej piechoty.

W tym też celu dowódcy oddziałów czołgów po osiągnięciu przedmiotu natarcia muszą wykazać pełną inicjatywę, ażeby przez swe działanie na tyły i skrzydła broniących się jeszcze elementów npla umożliwić wspieranym siłom żywym jaknajszybsze wejście na przedmiot natarcia.

80.
Wykonanie po-
ścigu bliskie-
go.

Kierunki i przedmioty pościgu bliskiego /wykorzystania/ powinny być ustalone z dowódcą natarcia już na podstawie wyjściowej i podane do wiadomości załogom czołgów.

Jeżeli własna artylerja posiada dobry wgląd na kierunki pościgu bliskiego, należy dążyć do za-

pewnienia czołgom wsparcia artylerji.

Współpraca lotnictwa towarzyszącego w pościgu bliskim na korzyść czołgów jest bardzo pożądana. Lotnictwo towarzyszące dając wiadomości z rejonów na które skierowuje się czołgi, zmniejszając niebezpieczeństwo zaskoczenia czołgów i ułatwi im wyjście na siły żywe przeciwnika.

Nie dać przeciwnikowi chwycić się terenu i uniemożliwić mu przejście do działań opóźniających - jest pierwszym zadaniem czołgów w pościgu bliskim.

Dowódca oddziału czołgów działa stale w myśl otrzymanych wytycznych od dowódcy natarcia. Czołgi swoją obecnością na przedpolu zdobytego przedmiotu ułatwiają spokojne zebranie i przegrupowanie sił żywych.

W pierwszej fazie działania czołgi powinny uderzyć na odchodzące lub grupujące się oddziały npla. Z kolei należy szukać artylerji przeciwnika, ażeby całkowicie zdeorganizować npla i uniemożliwić mu wykonanie zwrotu zaczepnego.

Działanie to prowadzi się wg. zasad podanych w rozdziale "Rozpoznanie Samodzielne" i "Natarcie".

Pościg daleki.

81.
Zasady ogólne.

Celem pościgu dalekiego jest dopadnięcie i zniszczenie odchodzących sił npla.

Oddziały osłaniające odwrót trzeba złamać, lub wyminąć, aby wyjść na cofające się siły główne.

Czołgi mogą wchodzić w skład oddziałów pościgowych, lub też mogą wykonywać pościg samodzielnie.

82. Pościg czołowy.

Pościg czołowy wykonuje się po osi odwrotu npla.

Zadanie czołgów polega na współdziałaniu w przerwaniu zasłony ubezpieczeń, później zaś na dopadnięciu odchodzących sił i opóźnieniu ich marszu

W razie gdy oddział pościgowy dysponuje jedynie plutonem czołgów, pluton ten zostaje wysunięty na czoło oddziału pościgowego z zadaniem rozpraszania drobnych opóźniających oddziałów npla i torowania drogi oddziałowi pościgowemu. W razie jeżeli npl zdoła usadowić w terenie swoje straże tylne, pluton czołgów rozpoznaje je poczem współdziała z oddziałem pościgowym w uderzeniu na npla stosując się do ogólnych zasad natarcia.

Kompanja czołgów przydzielona do oddziału pościgowego zostaje wyrzucona naprzód z zadaniem energicznego ścigania npla i łamania oporów jego straży tylnych, przez czołowe uderzenie lub oskrzydlenie; nie powinna pozwolić przeciwnikowi utrzymać się w terenie, zmuszając go do ciągłego cofania się. Reszta oddziału pościgowego podąża za kompanją czołgów, aby w razie potrzeby wesprzeć jej działania.

Z chwilą przełamania oporu straży tylnej kompanja czołgów dąży do uderzenia na siły główne npla.

83.
Pościg równoległy.

Pościg równoległy pozwala złamać słabe ubezpieczenie boczne npla, lub wyminąć je i wyjść wprost na jego kolumny sił głównych.

Z uwagi na promień działania, niepewność położenia i niebezpieczeństwo zagrożenia bronią pancerną npla, pościg równoległy może być przeprowadzony dopiero kompanją czołgów, niekiedy wzmocnioną motorowemi środkami ppanc. i artylerją.

Zwykle kompanja czołgów wchodzi w skład kolumny pościgowej jako jej najszybszy element i może być użyta do samodzielnego odcięcia odwrotu nplowi.

Działania te będą miały następujący przebieg:

Kompanja czołgów, wspierając kolumnę pościgową, będzie użyta do złamania oporu ubezpieczeń /straży bocznej/ npla, poczem samodzielnie wysuwa się naprzód i dąży do uchwycenia ważnych punktów na tyłach npla.

Z chwilą wysunięcia się kompanji czołgów naprzód, należy jej zapewnić współpracę lotnictwa.

Tą drogą najłatwiej uzyskuje się łączność między kompanją a kolumną pościgową, po-

nadto zapewnia się rozpoznanie rejonów do których kompanja czołgów kolejno się zbliża.

Odległość na jaką kompanja może być wysunięta przed kolumnę pościgową zależy od zadania, terenu i położenia, zawsze jednak musi być pewność, że kolumna pościgowa i kompanja czołgów z nastaniem nocy znajdują się razem.

Z chwilą oderwania się kompanji czołgów od kolumny pościgowej i osiągnięcia nakazanego celu, dowódca kompanji czołgów powinien dążyć do ponownego nawiązania łączności z kolumną pościgową.

Jeżeli położenie pozwala, część czołgów może być użyta na przewidzianej osi ruchu kolumny pościgowej do nawiązania łączności i ułatwienia jej ruchu.

Inne środki łączności, jak radjo i lotnik, znajdują tutaj również zastosowanie.

Po opanowaniu nakazanego rejonu dowódca kompanji czołgów bądź organizuje zasadzkę, z której będzie działać na wycofujące się siły npla, bądź też dąży na spotkanie npla, ażeby uderzyć na niego i spowodować dezorganizację w odwrocie npla.

W przewidywaniu walki z wycofującymi się siłami przeciwnika dowódca kompanji czołgów powinien wybrać najodpowiedniejszą podstawę do działania.

84.
Zaopatrzenie i
ewakuacja.

Tabor kompanii czołgów zostaje zwykle w kolumnie pościgowej.

Ewakuacja uszkodzonego sprzętu będzie zazwyczaj organizowana przez oficera technicznego kompanii; uszkodzony sprzęt ewakuuje się do kolumny pościgowej przy pomocy czołgów wydzielonych z plutonów lub też wozami towarzyszącymi.

R O Z D Z I A Ł VII.

N a t a r c i e.

85.
Zasady ogólne.

Czołgi "T.K." są przeznaczone zasadniczo do działań przeciw nplowi w ruchu.

Decyzja użycia czołgów do natarcia na npla powinna wynikać przede wszystkim z korzystnych warunków działania i terenu.

Czołgów nie należy używać do natarcia w terenie w którym nie mogą samodzielnie działać /las, osiedle, gęste zarośla/.

Czołgi "T.K." nie posiadają możliwości przekraczania rowów strzeleckich i gdy npl na swej pozycji obronnej rozbuduje sieć rowów, użycie czołgów "T.K." jest wykluczone.

Do działań przeciwko nplowi w obronie stałej i na pozycji umocnionej czołgów "T.K." używać nie wolno.

Podstawowym czynnikiem umożliwiającym użycie czołgów w natarciu jest teren zapewniający czołgom rozwinięcie normalnej szybkości na przedpolu i w głębi ugrupowania npla. Korzystny jest układ terenu utrudniający wgląd w pas działania czołgów z sąsiednich odcinków obrony.

Natarcie musi być wykonane przez zaskoczenie, a to się uzyskuje przez wybór podstawy wyjściowej blisko przedmiotu natarcia.

Natarcie czołgów musi być poprzedzone zebraniem wiadomości o ugrupowaniu npla i o terenie. Uzyskuje się to przez łączność osobistą dowódców czołgów i piechoty oraz przez staranny zwiad terenu.

Wsparcie natarcia czołgów organizują siły żywe, ciężką i towarzyszącą bronią, oraz częścią artylerji bezpośredniego wsparcia.

Szybkość posuwania się czołgów w natarciu powoduje chwilowe odrywanie się czołgów od piechoty. Organizacja natarcia /wybór podstaw wyjściowych dla czołgów, oznaczenie momentu wyruszenia i kwestja współdziałania/ powinna możliwie skrócić czas odosobnionego działania czołgów wewnątrz ugrupowania npla.

Czołgi wykonują natarcie w ten sposób, by obrona w pasie natarcia była obezwładniona prawie jednocześnie na odpowiedniej głębokości.

Uzyskuje się to przez równoczesne skierowanie rzutów czołgów na poszczególne elementy

ognia i obserwacji npla.

Ilość rzutów jest zależna od głębokości przedmiotu natarcia.

Zwykle jeżeli przedmiot natarcia nie leży głębiej jak 1000 m od przedniego skraju ugrupowania npla, wystarczą dwa rzuty czołgów.

Jeden z rzutów ma za zadanie obezwładniać broń maszynową przedniego skraju pozycji i wprowadzić tam nacierającą piechotę. Rzut skierowany głębiej ma na celu obezwładniać dalsze ugrupowanie, środki ogniowe i obserwacji.

A zatem jednostką zdolną do wykonania natarcia na npla jest dopiero kompanja czołgów.

Użycie plutonów pojedynczo jest niecelowe.

Czołgi obezwładniają gniazda obrony ogniem swej broni.

Z szerokości pasa działania i głębokości na której leży przedmiot natarcia wynika, że najmniejszą jednostką piechoty, jaką może wspierać kompanja czołgów w natarciu, jest baon piechoty.

Dopiero na tym szczeblu znajdują się środki umożliwiające zorganizowanie wsparcia.

86.
Organizacja natarcia.

Zorganizowanie natarcia polega na:

- ustaleniu zadania dla czołgów,
- wyznaczeniu przedmiotu natarcia,
- wybraniu podstaw wyjściowych,
- określaniu kierunku natarcia,
- ustaleniu momentu wyruszenia,
- ustaleniu współdziałania i wykorzystania,
- zorganizowaniu łączności,
- zorganizowaniu zaopatrywania, napraw i ewakuacji.

87.
Zadanie.

Zadanie czołgów w natarciu polega na wprowadzeniu sił żywych na przedmiot natarcia, przez obezwładnienie środków ogniowych i obserwacji obrony. Z chwilą dołączenia piechoty na przedmiocie natarcia, wykorzystanie staje się głównym zadaniem czołgów.

88.
Przedmiot natarcia.

Przedmioty natarcia sił żywych i czołgów muszą być wspólne.

89.
Podstawa wyjściowa.

Podstawa wyjściowa do natarcia powinna umożliwiać rozczłonkowanie oddziałów czołgów, posiadając dogodne warunki ukrycia przed obserwacją naziemną i lotniczą. Wybór dróg dojścia na podstawę wyjściową powinien zapewnić ukryte jej zajęcie.

Podstawa wyjściowa musi dawać dobry wgląd na przedmiot natarcia i przedpole.

Jeżeli podstawy wyjściowe piechoty leżą blisko przedniego skraju ugrupowania npla, czołgi mogą zajmować wspólną podstawę wyjściową z piechotą.

W innych wypadkach podstawy wyjściowe czołgów należy przesunąć do tyłu lub na skrzydło, ewentualnie nawet w sąsiedni pas natarcia utrzymując jednak stałą łączność wzrokową między wspieranymi siłami żywymi i czołgami.

90.
Kierunek natarcia.

W zasadzie kierunek natarcia czołgów powinien wychodzić na skrzydło npla. Jedynie tylko w wypadkach gdy nie można uchwycić skrzydła npla, lub gdy teren na to nie pozwala, stosuje się natarcie czołowe.

Dowódcy sił żywych ustalają wspólnie z dowódcami oddziałów czołgów kierunek natarcia. Kierunkiem natarcia jest ta linia w terenie, która z punktu widzenia dogodnych warunków ruchu jest dla czołgów najlepszą drogą z podstawy wyjściowej do przedmiotu natarcia.

91.
Moment wyruszenia.

Aby nie dopuścić do kolejnego zwalczania czołgów i sił żywych przez artylerię przeciwnika, należy dążyć do równoczesnego wyruszenia czołgów i sił żywych, jak również czołgi nie mogą wyruszać z jednego punktu i rozwijać się pod obserwacją przeciwnika.

92.
W s p a r c i e.

Zwiady terenu, oraz wiadomości muzyczne przez dowódców oddziałów czołgów po nawiązaniu osobistej łączności z oddziałami wspieranymi, mają na celu ustalenie stanowisk obserwacji i broni ppanc.npla.

Na te rejony skierowuje się ogień ciężkiej i towarzyszącej broni piechoty, a nawet część ognia artylerji bezpośredniego wsparcia.

Środki ogniowe obrony ppancernej umieszczone na przednim skraju pozycji zwykle zwalcza własna broń towarzysząca piechoty; cele leżące w głębi, obezwładnia artylerja.

Szczególnego znaczenia nabiera zwalczanie przez własną artylerję nplszych dział przeciwpancernych, które zdradzają swoją obecność dopiero w czasie natarcia.

Zasadniczo ogień wykonuje się na podstawie obserwacji, ponadto muszą być umówione znaki automatycznie uruchamiające lub wstrzymujące ogień wsparcia.

Mając na uwadze te zasady, dowódcy oddziałów czołgów razem z dowódcami artylerji bezpośredniego wsparcia i dowódcami broni towarzyszącej piechoty ustalają plan wsparcia czołgów.

Ruch czołgów na przedpolu wspiera artylerja przez ześrodkowanie ognia na wybrane rejony, oraz na domniemane punkty obserwacyjne.

W miarę zbliżania się czołgów do przedniego skraju pozycji npla, artylerja przenosi swój ogień wgląb pozycji na ujawniające się tam elementy ognia i obserwacji obrony; walkę z bronią przeciwpancerną na przednim skraju prowadzi nadal broń towarzysząca piechoty.

Moździerze, działa i działka piechoty wykorzystują każdą sposobność ażeby w miarę postępów natarcia podsunąć się ku przodowi i zbliżka zwalczać broń przeciwpancerną.

W wypadkach, gdy npl podejmie walkę wręcz z czołgami /granaty ręczne/, piechota skierowuje ogień swej broni ręcznej i maszynowej na te oddziały przeciwnika.

93.
Wsparcie saperów.

Pomoc saperów w dojściu do podstawy wyjściowej i przy jej zajęciu jest zawsze celowa.

94.
Współdziałanie
z piechotą.

Zwalczanie broni maszynowej czołowych elementów, oraz obezwładnianie bezpośredniej obserwacji npla w pasie natarcia - zanim piechota przejdzie strefę bezpośrednio skutecznego ognia - jest zadaniem czołgów. Zadanie piechoty zaś polega na szybkim wykorzystaniu tego obezwładnienia i zwalczaniu broni pancernej.

Piechota ma obowiązek zebrać i przekazać czołgom dane o ugrupowaniu gniazd obrony i o rozmieszczeniu broni maszynowej.

Z chwilą wdarcia się piechoty w przedni skraj pozycji, czołgi mają obowiązek wspierania jej w ruchu naprzód przez szybkie zwalczanie ujawniających się gniazd oporu. Niezauważone przez czołgi elementy obrony piechota wskazuje czołgom odpowiednimi znakami. W wypadkach zagrożenia czołgów, piechota wspiera je ogniem swej broni.

Po opanowaniu przedmiotu natarcia przez piechotę, czołgi przechodzą do ukrycia i zachowując stałą gotowość do przeciwwuderzenia, umożliwiają piechocie zorganizowanie się.

95.
Ł a c z n o ś ć.

Podstawą utrzymania łączności w natarciu jest wzajemna łączność wzrokowa rzutów nacierających czołgów, oraz łączność wzrokowa pomiędzy rzutem czołgów działającym na przednim skraju, a wspieraną piechotą. Znaki umówione - jak np. pociski dymne strzelone na ziemię - ułatwiają w dużym stopniu porozumiewanie się.

96.
Zaopatrywanie
i ewakuacja.

Zaopatrywaniem i ewakuacją kieruje oficer techniczny kompanii ze swego stanowiska bojowego, które przesuwa w miarę rozwoju akcji i zmiany położenia.

Jeżeli oficer techniczny ma dobry wgląd na kierunki działania wszystkich plutonów bojowych, patroli reperacyjne koncentruje się pod jego dowództwem, zgrupowane na osiach plutonów bojowych.

Evakuację sprzętu prowadzi oficer techniczny, wyzyskując czołgi naprawione lub oddane mu po wykonaniu zadania przez d-cę kompanji.

97
Czynności dowódcy komp.

Z chwilą otrzymania przydziału, dowódca kompanji czołgów nawiązuje jaknajszybciej łączność osobistą z dowódcą, którego ma wspierać. Organizuje on rozpoznanie ugrupowania npla, oraz zwiad terenu przez skierowanie dowódców plutonów do czołowych oddziałów ugrupowania własnej piechoty.

Po otrzymaniu zadania i zorjentowaniu się w zamierzeniach dowódcy którego ma wspierać, dowódca kompanji czołgów przedstawia mu swoją myśl przewodnią, wybrany kierunek i podstawę wyjściową do działania. Ustala wsparcie, współdziałanie i łączność z siłami żywymi.

Po uzgodnieniu działania z dowódcą natarcia i dowódcą artylerji bezpośredniego wsparcia, dowódca kompanji zbiera swoich dowódców plutonów i oficera technicznego na podstawie wyjściowej i tutaj wydaje rozkaz do natarcia, który powinien zawierać:

- zadanie czołgów i sił żywych,
- położenie /ugrupowanie npla i stanowiska jego środków ogniowych/,
- myśl przewodnią dowódcy kompanji czołgów,
- wykonanie /ugrupowanie, podstawę wyjściową, kierunek i przedmiot natarcia, szyk i zadania dla plutonów/,

- godzinę zajęcia podstaw wyjściowych,
- godzinę lub znak do wyruszenia natarcia,
- wykorzystanie,
- miejsce zbiórki po natarciu,
- przeszkody terenowe,
- stwierdzone lub przypuszczalne stanowiska ogniowe sprzętu ppanc.,
- wsparcie artylerji,
- łączność /znaki umówione, m.p.d-ców/,
- zaopatrzenie, naprawy i ewakuacja.

Przeszkody terenowe, kierunek i przedmiot natarcia powinny być pokazane w terenie.

Po zajęciu podstawy wyjściowej przez plutony dowódcy ich wydają swoje rozkazy bojowe załogom.

Wstępne czynności muszą być tak przeprowadzone, ażeby nie opóźniły wyruszenia natarcia piechoty.

Dowódca kompanji czołgów przedstawia dowódcy wspieranemu sprawę czasu niezbędnego dla przygotowania się do natarcia.

R O Z D Z I A Ł VIII.

=====

Działania obronne.

98.
Udział w obronie
stałej.

Czołgi "T.K." nie mogą brać bezpośredniego udziału w obronie stałej, ponieważ nie posiadają możliwości przekraczania rowów strzeleckich.

Oddziały czołgów wsparte szybkimi elementami sił żywych znajdą duże zastosowanie w osłonie skrzydeł własnej pozycji obronnej.

99.
Obrona ruchowa.

Z uwagi na szybkość ruchów i siłę ognia swej broni, czołgi "T.K." znajdą szerokie możliwości użycia w składzie oddziałów wykonujących obronę ruchową.

Głównym zadaniem czołgów w obronie ruchowej jest współdziałanie z odwodami odcinka.

Czołgi mogą być wykorzystane dla wsparcia uderzenia odwodów dla stworzenia warunków wkroczenia odwodów, dla osłony zagrożonego skrzydła, wreszcie mogą być użyte do rozpoznania.

Oddziały czołgów mogą samodzielnie wykonywać osłonę skrzydła własnej pozycji obronnej, wyłącznie w dzień.

100.
Przygotowania
działania.

Dowódca oddziału czołgów utrzymuje ścisłą łączność osobistą z dowódcą obrony i zależnie od przewidywań prowadzi rozpoznanie przypuszczalnych kierunków działań, wybiera podstawy wyjściowe i drogi dojścia do nich.

Wiadomości zebrane z rozpoznania ze szczególnem uwzględnieniem przeszkód terenowych, podaje się do wiadomości plutonów. Jeżeli tylko położenie i czas pozwalają, niezmiernie korzystnem jest, ażeby dowódcy plutonów osobiście rozpoznali przewidywane dla nich kierunki działań.

Dane uzyskane przez rozpoznanie są elementami do decyzji użycia czołgów.

W obronie ruchowej czołgi dążą stale do działań przez zaskoczenie. Zachowania więc w tajemnicy kierunku uderzenia i przesunięć czołgów powinno być stałą troską dowódcy.

Wykorzystanie zasłon terenowych, oraz stosowanie maskowania na szeroką skalę, pozwala na ukrycie czołgów przed nplską obserwacją naziemną i powietrzną.

Działając z odwodem sił żywych, czołgi posuwają się skokami za odwozem i zostają wspólnie z nimi użyte do uderzenia. Im zasadniczo przypada rola wykorzystania na tyły związanego lub też pobitego przeciwnika.

W innych wypadkach czołgi mogą być użyte dla stworzenia dogodnych warunków wkroczenia własnych sił żywych, przez chwycenie dla nich podstaw wyjściowych.

Działania oddziałów czołgów będą wreszcie organizowane, jako szereg krótkich, przejściowo odosobnionych uderzeń.

Suchy, lekko pofałdowany teren, daje czołgom najlepsze warunki działania, umożliwiając zaskoczenie z bliska.

Nie wolno kierować czołgów w tereny niekorzystne dla ich działania.

Działania z odwodami i wypadki na gromadzące się dopiero siły przeciwnika organizuje się na zasadach omówionych w rozdziale "Bój spotkaniowy".

101
Zasady działania
w obronie ruchomej.

Jeżeli dowódca organizuje wypad na gromadzące się siły npla, całość czołgów powinna być użyta do wsparcia sił żywych, wykonujących wypad i w takim działaniu czołgi "T.K." szczególnie są pożyteczne.

Z chwilą zetknięcia się z siłami przeciwnika zaskoczenie winno być myślą przewodnią dowódcy oddziału czołgów.

Czołgi szybkim ruchem wymijają zaskoczone elementy ubezpieczeń przeciwnika i dążą do zaskoczenia zwartych oddziałów npla.

Niepewność położenia zmusza do stworzenia głębszego ugrupowania nacierających czołgów; w ten sposób uzyskuje się możliwość przeciwdziałania na wypadek zmiany w położeniu.

Samodzielny ruch oddziału czołgów w rejon przypuszczalnego zetknięcia się z przeciwnikiem musi być wykonany w ten sposób, ażeby czołgi nie zostały zaskoczone.

W wypadkach gdy npl już działa zaczepnie czołgi pozostają w odwodzie odcinka i zostaną rzucone samodzielnie lub wraz z odwodem na ustalony kierunek głównego wysiłku przeciwnika.

Marsz więc będzie wykonany, jako marsz ubezpieczony.

Jeżeli położenie nakazuje szybkie zebranie wiadomości przez walkę, część czołgów wspólnie z szybkimi elementami sił żywych zostaje użyta do wykonania tego zadania.

102.
Tabory kompanji
czołgów.

Tabor kompanji czołgów powinien być w tych działaniach osłonięty ugrupowaniem odwodów obrony, lub też odsunięty tak daleko, ażeby wykluczyć zagrożenie jego przez npl.

Łączność z taborem utrzymuje się przy pomocy motocykla, ewentualnie przez radjo.

ROZDZIAŁ IX.

=====

Działania opóźniające.

103
Zasady ogólne

Oddziały czołgów mają możliwość w dowolnym momencie przerwać działania i oderwać się od przeciwnika.

Oddziały czołgów mogą wchodzić w skład oddziałów opóźniających sił żywych, lub też mogą samodzielnie prowadzić te działania. Samodzielnie działania opóźniające może prowadzić kompania czołgów, posiadając środki do ewakuacji sprzętu, zaś użycie do tych działań pojedynczych plutonów, wymaga przydziału im środków do ewakuacji.

W opóźnianiu czołgi z reguły powinny być używane do zwrotów zaczepnych w celu rozbicia ścigających zgrupowań npla. Zwroty zaczepne powinny być wykonane całością sił czołgów.

Większe korzyści przynosi jedno silne uderzenie niż szereg słabych, często powtarzanych.

Czołgi winny być użyte przeciw kolumnom pościgowym npla, szczególnie w wypadkach, gdy te wyprzedzają i wychodzą na skrzydło lub tyły oddziałów opóźniających.

Działania opóźniające organizuje się zwykle wzdłuż osi komunikacyjnych /dróg/.

Ruchliwy przeciwnik /kawalerja i szybkobieżna broń panc./ może się przedostać na tyły przez przerwy słabo dozorowane lub też na skrzydła oddziałów opóźniających.

Przeciwdziałać temu można uderzeniem czołgów.

Czołgi przez uderzenie z zasadzki lub przez utrzymanie npla pod gróźbą uderzenia, zmuszają przeciwnika do rozcłunkowania się i stałego pogotowia przeciwpancernego, dzięki czemu tempo jego ruchów zostaje znacznie zwolnione.

Niejednokrotnie przeciwnikowi może udać się związać nasze oddziały opóźniające; wówczas czołgi umożliwiają oderwanie się od npla.

Czołgi mogą być użyte do rozpoznania położenia na skrzydłach, lub dla rozpoznania nadchodzącego przeciwnika.

Czołgi prawie zawsze będą się cdrywały od oddziału opóźniającego; nie należy przeto kierować je w tereny niekorzystne dla działań samodzielnych, gdzie mogłyby ponieść poważne straty.

Czołgi są wyposażone w mat. wybuchowe i mogą wykonywać drobne zniszczenia na osi odwrotu, ponadto mogą one osłaniać własne oddziały, wykonujące zniszczenia.

Siły załogi i mechanizm czołga zużywają się szybko, trzeba więc czołgi używać oszczędnie, tembardziej, że działania opóźniające trwają zwykle dłuższy okres czasu.

104.
Metody działania.

Skuteczne współdziałanie czołgów z siłami żywymi jest oparte na wzajemnej łączności i starannem przygotowaniu działania.

Podstawą właściwego współdziałania czołgów z oddziałami opóźniającymi jest łączność osobista dowódcy oddziału czołgów i dowódcy sił żywych; kolejne pozycje opóźniające są zgóry ustalone i zawsze dostępne dla zwia-
dów oddziałów czołgów.

Zwiad przeszkód terenowych, kierunków i podstaw wyjściowych, dróg odwrotu w działaniach opóźniających powinien być wykonany w terenie.

W myśl przewidywań dowódcy sił żywych, dowódca oddziału czołgów prowadzi zwiad terenu i przeszkód terenowych, również żąda zebrania odpowiednich wiadomości przez siły żywe.

Oddziały wspierane mają obowiązek okazywać pomoc oddziałom czołgów przez przygotowanie przejść na przeszkodach, lub przez przydział pionierów /saperów/.

Wprowadzenie czołgów do działania uzależnia się od zadania i położenia oddziału opóźniającego.

Jeżeli pas opóźniania jest płytki, należy rzucić czołgi wsparte szybkimi elementami sił żywych naprzód, żeby przez ich za-

czepne działania opóźniające zyskać na czasie.

Jeżeli tylko d-ca opóźniający dysponuje odpowiednią głębokością, należy czołgi zatrzymać w odwodzie i w dogodnych warunkach, wykorzystując błędy przeciwnika, użyć je do zwrotu zaczepnego.

Podstawy wyjściowe czołgów mają być tak wybrane, aby uderzenie wychodziło na skrzydło ugrupowania npla.

W uderzeniu czołgów powinno się stale dążyć do zaskoczenia jeszcze nierozwiniętych elementów npla.

Teren pofałdowany ułatwia zaskoczenie z bliska.

Przez staranny wybór kierunku działania unikniemy uderzenia w próżnię.

Uderzenie winno być wykonane całością sił czołgów, w ten sposób zapewnimy działanie głębokości zasięgu.

Krótkie uderzenia skierowane wyłącznie na czołowe elementy npla zużywają sprzęt, nie dając w rezultacie większych zmian w położeniu.

W wypadkach gdy przeciwnik zwiąże oddział opóźniający z bliska, czołgi ułatwiają oderwanie się sił żywych.

Zawsze trzeba dążyć do zorganizowania wsparcia uderzeń czołgów ogniem artylerji.

Wsparcie winno być uzgodnione przed wyruszeniem natarcia czołgów, należy przewidzieć znaki

wskazujące broń przeciwpancerną i znak na wycofanie się czołgów.

Samodzielne działanie czołgów w opóźnianiu musi być tak zorganizowane, aby dozorowanie kierunku ruchu npla było zapewnione przez patrolowanie, oraz aby dowódca oddziału czołgów dysponował poza tym jeszcze pewnym elementem uderzenia.

Kierunki działania czołgów muszą być stale zmieniane. Różnorodnością form działania trzeba dążyć do uzyskiwania stale nowych momentów zaskoczenia i doprowadzić do tego, ażeby przeciwnik, oczekując zewsząd uderzenia czołgów musiał zwolnić tempo swojego marszu.

Nieprzyjaciel posuwa się zwykle po drogach i na nich również gromadzi czynne środki obrony ppanc. Działanie więc po osiach ruchu npla jest mało celowe. Trzeba stale dążyć do wyjścia na boki i tył kolumny npla, omijając niejako jego środki obrony ppanc.

Gdy czołgi działają samodzielnie, praca lotnictwa na korzyść czołgów jest konieczna.

Lotnictwo rozpoznaje nadchodzącego npla i wskazuje go czołgom za pomocą radja, znaków umówionych, a nawet niekiedy naprowadza czołgi na npla /swym kierunkiem lotu lub odpowiednimi znakami/.

Uderzenie na przeciwstoku, jako rokujące najłatwiejsze opanowanie podstawy obserwacji npla, daje największe korzyści. W innych wypadkach, a

szczególnie gdy pozycja opóźniająca przebiega wzdłuż przeszkody naturalnej, trzeba organizować zasadzki ogniowe; jest to możliwe wyłącznie przy doskonałym zamaskowaniu czołgów. Zasadzka ogniowa polega na napadzie ogniowym z najbliższych odległości i na szybkim odejściu na następną pozycję opóźniającą.

105.
Czynności dcy.

Przy współdziałaniu z siłami żywymi, utrzymanie łączności osobistej z dca sił żywych jest pierwszym obowiązkiem dowódcy oddziału czołgów.

Dca oddziału czołgów powinien znajdować się przy dowódcy sił żywych tak długo, dopóki nie otrzyma zadania dla całości swego oddziału.

Dalsze utrzymanie łączności z dowódcą sił żywych musi dowódca oddziału czołgów zapewnić sobie przez radio lub inne środki łączności /motocykl, czołg i t.p./.

Znając myśl przewodnią działania dowódcy sił żywych, dowódca kompanii czołgów prowadzi zwiad kolejnych pozycji opóźniających, wybiera przypuszczalne podstawy do natarcia drogi dojścia do nich i kierunki uderzeń z punktu widzenia terenu.

Szczegółowe zbadanie przeszkód terenowych jest konieczne.

Zawsze trzeba ustalić znaki umówione /rakiety, pociski dymne i t.p./ dla wzajemnego porozumiewania się czołgów, piechoty, kawalerji i artylerji.

Dowódca kompanji czołgów powinien stale informować swych dców plutonów o zmianach położenia; ci z kolei w odpowiednim zakresie informują załogi wozów, a przede wszystkim powinien znajdować się w miejscu skąd może najlepiej dowodzić.

O przeszkodach terenowych, o broni pancernej i przeciwpancernej przeciwnika powinni być wszyscy poinformowani.

W miarę rozwoju położenia oraz w miarę następujących się dogodnych warunków użycia czołgów, dowódca czołgów powinien stawiać wnioski użycia swego oddziału.

Trzeba dążyć do skrytego zajęcia podstaw wyjściowych. Plutony powinny otrzymać możliwie pokazane w terenie przedmioty uderzeń.

Zawsze musi być podane miejsce zbiórki po wykonaniu uderzenia, które powinno być całkowicie zakryte przed obserwacją naziemną przeciwnika.

Jedynie w ten sposób rozrzucone szeroko w walce plutony będą mogły znaleźć się znowu w ręku dowódcy kompanji.

Dowódca kompanji czołgów, działając samodzielnie, musi pamiętać o obowiązku szybkiego przesyłania wiadomości do dowódcy całości, wykorzystując do tego celu R.K.D., motokosze, a niekiedy nawet poszczególne czołgi.

106.
Zaopatrzenie
i ewakuacja.

Charakter działań bardzo często uniemożliwi naprawę czołga na miejscu jego uszkodzenia.

Trzeba więc zorganizować środki ewakuacji. Posłuży do tego przede wszystkim czołg towarzyszący plutonu po pozostawieniu doczepki przy taborze bojowym, oraz samochód specjalny do przewożenia czołgów. Często trzeba będzie użyć samochodów półciężarowych do wyholowania uszkodzonych czołgów poza następną z kolei pozycję opóźniającą.

Zwykle wozy towarzyszące plutonów będą wyholowywały uszkodzone czołgi do punktu ewakuacyjnego, na którym zgrupują się inne środki ewakuacji. Punktem ewakuacji kieruje oficer techniczny kompanji, jego też staraniem będą przeprowadzone doraźne naprawy na punkcie ewakuacyjnym, lub dalsza ewakuacja do taboru bagażowego kompanji.

Punkt ewakuacyjny powinien być tak wybrany w stosunku do przewidywanych działań kompanji, ażeby droga holowania zepsutych czołgów przez wozy towarzyszące była jaknajkrótszą, ponadto powinien on leżeć w takim miejscu, aby

broń pancerna npla nie mogła go zaatakować, a więc za przeszkodą naturalną, w miejscowości, w lesie i t.p. Dla osłony punktu ewakuacyjnego przydziela się zwykle zapasową obsługę czołgów.

Tabor bagażowy trzeba ulokować w miejscu bezpiecznym, wykorzystując do tego ugrupowanie własnych sił żywych oraz naturalne przeszkody, jako osłonę przed napadem nplskiej broni pancernej.

Utrzymanie łączności z taborem bagażowym powinno być troską dowódcy kompanji. Używa się do tego celu motocykli, a w szczególnych wypadkach radio.

R O Z D Z I A Ł X.

Wycofanie i odwrót.

107
Zasady ogólne.

Czołgi "T.K." mogą być użyte do osłony wycofania i odwrotu sił żywych w warunkach działań ruchowych; zadanie to mogą wykonywać jedynie w dzień.

W wypadkach gdy teren umożliwia czołgom rozwijanie pełnej szybkości, można je użyć do ułatwienia oderwania się sił żywych, związanych przez przeciwnika.

Szybkość, opancerzenie i ogień broni czołgów powinny być wykorzystane w takim działaniu.

Czołgi wykonują swe zadanie przez samodzielny zwrot zaczepny, umożliwiając bezpośrednim zagrożeniem przeciwnika odejście własnych sił żywych.

Zwrot zaczepny musi być wykonany całością posiadanych czołgów, ponieważ tylko silne uderzenie spowoduje dłuższą przerwę w ruchu npla.

Słabe, wielokrotnie powtarzane uderzenia nie dają korzyści i ułatwiają nplowi zwalczanie czołgów.

Siły żywe powinny wykorzystać zwrot zaczepny czołgów na szybkie odejście.

Ruchliwy przeciwnik może wykorzystać trudne dla czołgów warunki terenowe na osi wycofywania się, i doprowadzić do odcięcia.

Przeto wszelkie ciałniny, mosty i t.p. na osi przewidywanego wycofania się czołgów muszą być zabezpieczone przez siły żywe.

a. w y c o f a n i e.

108.
Z a d a n i e.

Działanie czołgów musi mieć na celu obezwładnienie broni maszynowej oraz obserwacji npla.

109
Wykonanie.

Zwrot zaczepny czołgów powinien być krótkotrwały, gwałtowny i wykonany przez zaskoczenie.

Uderzenie powinno być skierowane w miarę możliwości na skrzydło npla i musi sięgać wgląb jego ugrupowania, ponieważ tam zwykle znajduje się broń maszynowa, wspierająca natarcie.

Czołgi muszą być ugrupowane wgląb, ażeby były w stanie wiązać jednocześnie siły żywe, obserwację i środki ogniowe npla.

Zwrot zaczepny przygotowuje dowódca oddziału czołgów przez:

- wybór podstawy wyjściowej i ukrytych dróg dojścia do niej,
- określenie zadań dla plutonów czołgów,
- ustalenie znaku oznaczającego ukończenie działania czołgów,
- wyznaczenie osi wycofania się plutonów,
- ustalenie współdziałania z oddziałami wspieranymi /zabezpieczenie drogi odwrotu czołgów, ew. wsparcie art./,
- wyznaczenie odpowiednich elementów ewakuacji,
- wyznaczenie miejsca zbiórki po ukończeniu zadania.

Nie mniej jednak czołgi muszą umieć w takim położeniu działać odruchowo, zawiadamiając dowódcę całości, szczególnie przy współdziałaniu z kawalerją.

Tak zwrot zaczepny, jak i wycofanie się czołgów musi być wykonane w szerokim, nieregularnym

ugrupowaniu plutonów, w celu uniknięcia strat od ognia artylerji npla. **Osie** uderzenia i wycofania się plutonów nie powinny się pokrywać.

Miejsce zbiórki po wykonaniu zadania powinno dawać nową podstawę wyjściową do uderzenia.

110.
Zaopatrywanie
i ewakuacja.

Tabor kompanji czołgów odchodzi pod osłoną sił żywych.

Wozy towarzyszące ewentualnie samochody do przewożenia czołgów, samochody z mat. pędnymi i amunicją - skierowuje się w rejon przewidywanych miejsc zbiórek, organizując punkty ewakuacji i zaopatrywania.

Tą część taboru ubezpiecza się obsługa zapasową, wybierając na zatrzymanie się miejsca ukryte przed akcją nplskiej broni pancernej /w miejscowości, w lesie, za przeszkodą naturalną i t.p./.

b. o d w r ó t.

111.
Zadanie.

Każdą nadarzającą się sposobność do wykonania zwrotu zaczepnego należy bezwzględnie wykorzystać.

Wspierając strażę tylną, czołgi powstrzymują ruch kolumn pościgowych, nie dopuszczając do związania własnych straży tylnych. Czołgi również mogą samodzielnie osłaniać zagrożone skrzydło odchodzącej kolumny lub działać w składzie straży bocznej.

Czołgi wreszcie mogą być użyte do osłony oddziałów wykonujących zniszczenia /oddziały pionierów na wozach lub samochodach.

112.
Wykonanie.

Zwrot zaczepny wykonuje się całością sił czołgów. Dla wsparcia straży tylnej na jednej osi wystarczy pluton czołgów.

Czołgi są ostatnim elementem odchodzącej straży tylnej, gdyż dzięki swej znacznej szybkości będą mogły pozostać i zabezpieczyć oś odwrotu.

Miejsca gdzie czołgi pozostaną muszą być tak wybrane, ażeby dawały warunki zaskoczenia przeciwnika, a więc na skraju lasu lub miejscowości, w zagajnikach i t.p.

W dogodnych warunkach terenowych czołgi uderzeniem swoim będą hamowały ruch przeciwnika, w innych wypadkach /ciaśniny, przeprawy/ przez wykonanie zaskoczenia ogniowego z małych odległości skutecznie opóźnią marsz npla. Działanie takie powinno być krótkotrwałe; czołgi muszą być dobrze zamaskowane i ubezpieczone przez kawalerję lub cyklistów.

W wypadku pojawienia się broni pancernej przeciwnika na osi odwrotu własnych wojsk, grupuje się wozy przeciwpancerne całej kompanji na kierunku posuwania się broni pancernej npla. Czołgi podejmują walkę z bronią pancerną npla, jednakże wyłącznie w niedogodnych dla npla warunkach terenowych /ciaśniny, wyloty miejscowości, przejścia przez lasy it.p./

W wypadku związania straży tylnych przez npla czołgi działając jak w wycofaniu, ułatwiają jej oderwanie się.

Trzeba stale dążyć do utrzymania łączności wzrokowej między oddziałami czołgów, a strażą tylną

/wykorzystując w tym celu poprzeczne i równoległe do osi działań grzbiety/.

Szybkość czołgów pozwala użyć je samodzielnie dla ubezpieczenia boku odchodzącej kolumny. Czołgi wykonują to zadanie przez kolejne chwytywanie nakazanych im rejonów i przez pozostawanie w tych rejonach przez czas przemarszu kolumny.

Do przejściowej osłony skrzydła, lub też do współdziałania ze strażą boczną, wystarcza zwykle jeden pluton czołgów, dla stałego zaś zabezpieczenia kolumny trzeba użyć większy oddział.

W razie naporu npla, czołgi opóźniają go, dając czas na przejście kolumny, ewentualnie na zorganizowanie działania sił żywych.

Wsparcie czołgów szybkimi elementami piechoty lub kawalerji jest zawsze pożądane.

Dla łączności wykorzystuje się posiadane przez kompanję środki radjo.

113. Zaopatrzenie i ewakuacja.

Czołgi towarzyszące należy grupować pod dowództwem oficera technicznego kompanji i przesuwac ku tyłowi, w miarę ruchu plutonów bojowych.

Tabor bojowy powinien stale utrzymywać łączność wzrokową ze swoimi plutonami, aby w każdej chwili móc przyjść z pomocą techniczną uszkodzonym czołgom.

Tabor kompanji czołgów musi być wycofany w bezpieczne miejsce, jako pierwszy rzut.

ROZDZIAŁ XI. =====

Walki w szczególnych warunkach. -----

114.
Walki nocne i
podczas mgły.

Niezmiernie ograniczona obserwacja, niemożność poruszania się w nocy poza drogami i szczególnie trudne warunki dowodzenia - wykluczają używanie czołgów w walce nocnej.

Noc daje ukrycie przed obserwacją lotniczą i zostaje wyzyskana do wykonania marszów oraz do przeprowadzenia działań poprzedzających walkę.

W ciągu nocy należy jednak zapewnić załogom niezbędny czas na odpoczynek, oraz na konserwację i naprawę sprzętu.

Marsze i ubezpieczenia w nocy podaje rozdział II pkt. 21, 23 i 33.-

Mgła stwarza warunki podobne do nocnych.

Użycie i działanie czołgów w takich okolicznościach będzie uzależnione od gęstości mgły i warunków terenowych.

Działania we mgle ograniczą się do działań na bliskie odległości, przeważnie po drogach, przy ścisłym współdziałaniu oddziałów piechoty /kawalerji/.

Do działań w nocy i we mgle, załogi czołgów muszą być starannie zaprawione.

115.
Walki leśne.

Tereny zalesione, gęsto pokryte i urzeźbione ułatwiają przeciwnikowi ukrycie celów i stwarzają dobre warunki dla zaskoczenia czołgów przez

nplską broń przeciwpancerną.

Bardzo niekorzystne warunki obserwacji, a stąd powstające trudności dla orjentacji, łączności i dowodzenia, trudne warunki dla poruszania się i rozwinięcia oddziału czołgów, jak również ograniczone możliwości skutecznego użycia środków ogniowych - bardzo poważnie ograniczają działania czołgów w walkach leśnych, zmuszając je do trzymania się dróg, przesiek, polan.

Działania w lesie cechuje /podobnie jak we mgłę/ walka na bliskie odległości. W działaniach leśnych czołgi muszą być zabezpieczone i osłonięte przez oddziały piechoty /kawalerji/.

W natarciu na las czołgi działają zasadniczo według ogólnych reguł natarcia, jednak ich udział ogranicza się tylko do walki o skraj lasu; walkę w lesie prowadzą bronie główne.

W natarciu na pozycję przed lasem, czołgi współdziałają z własnymi siłami żywymi przede wszystkim w jej zdobyciu, a następnie ułatwiają im jaknajszybsze wtargnięcie do lasu, osłaniając je przed nplskimi przeciwdziałaniami.

W natarciu na pozycję na krawędzi lasu, czołgi ułatwiają opanowanie pozycji przez tłumienie nplskiej broni maszynowej.

Użycie czołgów do wykonania zasłony dymnej dla przesłonięcia podejścia własnych oddziałów może oddać duże korzyści przy zdobywaniu lasu; w takim wypadku siły żywe powinny podejść jaknajbliżej, aby skrócić do minimum czas odosobnionego działania czołgów przed lasem.

W natarciu na pozycję w głębi lasu, czołgi mogą działać tylko na przesiekach, drogach i polanach; działania te ograniczają się do krótkich wypadów, mających na celu zwalczanie nplskiej broni maszynowej i ułatwienie posuwania się własnym oddziałom. Czołgi mogą być użyte również do osłony skrzydeł, a zwłaszcza do ubezpieczenia w czasie porządkowania się oddziałów.

W walkach leśnych trzeba zapewnić czołgom wsparcie artylerji i z reguły przydzielać oddziały pionierów lub saperów.

Wsparcie artylerji wówczas będzie polegało przede wszystkim na zwalczaniu nplskiej broni przeciwpancernej.

Po opanowaniu wyjść z lasu przez oddziały broni głównych, czołgi wysuwają się przed las i osłaniając porządkowanie się i przegrupowanie własnych wojsk, stwarzają korzystne warunki dla dalszej akcji.

W obronie na pozycji przed lasem lub na krawędzi lasu, czołgi będą użyte w pierwszym rzędzie do przeciwdziałań.

Przy współdziałaniu z obroną na pozycji w głębi lasu, czołgi mogą początkowo prowadzić walkę osłaniającą przed lasem, a w razie wycofywania się własnych oddziałów z pozycji obronnej osłaniają je i ułatwiają oderwanie się.

Jeżeli zachodzi obawa obejścia pozycji obronnej przez npl, czołgi w dobrze rozpoznanym lesie będą użyte do osłony skrzydeł i tyłów.

Prowadząc działania opóźniające w lesie, czołgi powinny wykorzystywać zasadzki, z których wykonywują

krótkie a gwałtowne napady ogniowe z najbliższych odległości, poczem szybko wycofują się drogami zawczasu rozpoznanymi; na zasadzki najlepiej nadają się skraje lasów i polany leśne.

Pozatem czołgi prowadzą działania opóźniające wzdłuż dróg, mogąc skutecznie wykonywać zapory komunikacyjne.

Czołgi powinny wystrzegać się otoczenia; osłona z sił żywych jest zawsze pożądana.

116.
Walki o przepra-
wy i ciaśniny.

Czołgi mogą być użyte do chwywania odległych przepraw i ciaśnin.

Wykorzystując swoją szybkość, czołgi uprzedzają przeciwnika w uchwyceniu przeprawy /ciaśniny/, a w razie zbliżania się npla, opóźniają go, dając przez to własnemu wojsku czas na dojście i zorganizowanie obrony przeprawy.

Przy zdobywaniu przeprawy /ciaśniny/, czołgi powinny być użyte do obejścia i uderzenia na tyły nplskiej obrony, związanej od czoła przez własne siły żywe.

Jeżeli warunki terenowe i taktyczne nie pozwalają na takie użycie czołgów, można je użyć do bezpośredniego wsparcia działań zaczepnych; po opanowaniu przeprawy przez siły żywe, czołgi zostaną rzucone do wykorzystania.

W walkach o przeprawy i ciaśniny, czołgi mogą otrzymać zadanie wytworzenia zasłony dymnej.

Wspierając obronę przeprawy, czołgi działają na przedpolu, lub też zostają użyte do przeciwdziałań i osłony skrzydeł.

Przewidując odwrót przez ciałniny, już zawczasu trzeba je uchwycić i zabezpieczyć przed nplem; do tego celu najlepiej nadają się czołgi, wsparte oddziałami szybkich środków żywych.

117.
Walki o miejscowości i bój uliczny.

W natarciu na miejscowości czołgi działają podobnie jak w natarciu na lasy; pomagają siłom żywym w zajęciu skraju miejscowości.

Przy natarciu czołowym na miejscowość, zadanie czołgów polega na wprowadzeniu własnych oddziałów w skraj miejscowości; zadanie to czołgi wykonywują przez uderzenia na skrzydła i tyły przeciwnika, zagrażając odcięciem drogi i odwrotu, uniemożliwieniem doprowadzenia odwodów, zerwaniem łączności.

W natarciu oskrzydlającem miejscowości czołgi osłaniają własne oddziały od czoła i zabezpieczają je przed uderzeniem przeciwnika ze skrzydła.

Miejscowości większe, murowane, gęsto zabudowane, przedstawiają dużą siłę oporu i nie stwarzają czołgom "T.K." korzystnych warunków do prowadzenia boju ulicznego.

Mniejsze, lżej budowane, odosobnione osiedla umożliwiają czołgom "T.K." prowadzenie walki wewnątrz miejscowości.

Wewnątrz miejscowości czołgi są ugrupowane wgłąb, działają grupkami i posuwając się bezpośrednio za pierwszym rzutem sił żywych, działają przeciwko celom bliskim. Podczas walki wewnątrz miejscowości, czołgi zwalczają środki ogniowe przeciwnika, będąc same osłanianie siłami żywymi przed za-

skoczeniem /zasadzka, nplska broń, przeciwpancerna i t.p./

Po opanowaniu miejscowości czołgi zbierają się i grupują do dalszego działania.

Czołgi osłaniają wyjście własnych oddziałów ze zdobytej miejscowości.

Współdziałając z obroną miejscowości czołgi mogą być użyte do rozpoznania, osłony skrzydeł i tyłów, oraz do przeciwdziałań.

Wewnątrz miejscowości czołgi działają z zasadzek, albo też organizują krótkie wypadły, wykorzystując do tego ulice, place i ogrody.

Przydział pionierów lub saperów jest zawsze bardzo korzystny.

118.
Walki w zimie.

Użycie czołgów w zimie uzależnione jest w dużym stopniu od pokrywy śnieżnej i temperatury.

Pokrywa śnieżna o grubości ponad 30 cm, wyklucza możliwość działania czołgów.

Temperatura poniżej - 10°C uniemożliwia normalne użycie i działanie czołgów.

Zmarznięty teren zorany, wyboisty, nie pokryty śniegiem, stwarza poważne trudności dla ruchu czołgów, powodując częste spadanie gąsienic, uszkodzenia podwozia i wyczerpanie załogi.

Działania w zimie wymagają bardzo starannego rozpoznania terenu, w którym czołgi będą użyte.

W zimie działania czołgów bardzo często będą przywiązane do dróg.

Szczególnie uciążliwe warunki pracy w działaniach zimowych, ograniczają zdolność normalnego wysiłku załogi do 4 godzin.

Wielką uwagę trzeba zwrócić na przygotowania związane z działaniami czołgów w zimie; odpowiednie wykwapowanie załóg, oraz najbardziej dogodnie warunki na postojach, muszą być stałą troską dowódcy.

Ze względu na częste stosowanie garażowania, zarządzenia przeciwpożarowe powinny być potraktowane bardzo przewidująco.

119.
Działania w związku
ku pancerno-moto-
rowym.

Użycie czołgów w działaniach związku pancerno-motorowego jest uzależnione od jego składu i zadania.

W ramach związku panc.-mot. czołgi są zdolne do wszelkich działań przewidzianych w poprzednich rozdziałach regulamiru.

120.
Walki z bronią
pancerną.

Walkę z bronią pancerną nieprzyjaciela mogą prowadzić jedynie tylko czołgi wyposażone w broń i amunicję przeciwpancerną.

W walce z nplską bronią pancerną trzeba zawsze dążyć do skupionego działania wszystkimi czołgami przeciwpancernymi, w miarę możliwości wykorzystywać zaskoczenie i unikać walki w otwartym terenie. Stosowanie w takich wypadkach zasadzek będzie bardzo celowe.

Działanie pojedynczych czołgów przeciwpancernych jest dopuszczalne, o ile istnieje możliwość ukrycia jego przed obserwacją npla.
/np. w ciałninach/.

Czołgi przeciwpancerne w ugrupowaniu bojowym kompanji zajmują takie miejsce, skąd najszybciej i najkorzystniej będą mogły działać.

Miejsce to będzie z reguły w drugim rzucie kompanji - w środku lub za skrzydłem.

Samodzielnie działający pluton powinien być zawsze wyposażony w jeden czołg ppanc. Miejsce czołga przeciwpancernego w ugrupowaniu bojowym plutonu będzie w pobliżu dowódcy plutonu; w razie pojawienia się broni panc. nplą, czołg ppanc. osłania pluton z kierunku największego zagrożenia.

Podczas walki ugrupowanie czołgów ppanc. powinno być szerokie, ażeby npl nie mógł zwalczać wszystkich czołgów równocześnie jednak nie tak szerokie, aby to miało utrudnić lub uniemożliwić współdziałanie.

W walce czołgi ppanc. dążą do uderzenia z boku; mogą też działać ogniem wprost z ukrycia.

Gdy kompanja działa w całości czołgi ppancerne są bronią dyspozycyjną dowódcy kompanji.

W wypadku gdy jeden z plutonów ma wyraźnie większe szanse spotkania się z nplską bronią pancerną, dowódca kompanji przydziela mu czołg przeciwpancerny.

Z chwilą stwierdzenia nplskiej broni pancernej, należy niezwłocznie sygnalizować jej obecność.

Zetknięcia z pociągiem pancernym czołgi "T.K." unikają.

121.
Walki w terenie górzystym.

Działania czołgów w terenie górzystym są podobne do działań w walkach o ciaśniny i przeprawy. Użycie ich będzie w zasadzie czołowe, a w pościgu i

opóźnianiu z reguły wzdłuż linii komunikacyjnych.

W terenie otwartym czołgi prowadzą swoje działania przed oddziałami, w terenie pokrytym posuwają się pod osłoną sił żywych.

122.
Walki gazowe i
użycie dymów.

Czołgi mogą przekraczać tereny zagazowane środkami tak lotnymi jak i stałymi.

Po przejściu przez teren zakażony, trzeba czołgi odkażać przez zlanie wodą z chlorkiem wapna, a następnie obmyć naftą.

Przy odkażaniu trzeba unikać bezpośredniej styczności załogi ze sprzętem.

Z ludźmi należy postąpić w myśl instrukcji o obronie przeciwgazowej.

Czołgi mogą być użyte do wytwarzania plam chemicznych na małych przestrzeniach. Mogą znaleźć zastosowanie przy zadymianiu przedmiotów terenowych i przedpoła.

Specjalne te zadania czołgi będą wykonywać w pościgu, opóźnianiu, w walkach o ciasniny, przeprawy, miejscowości i lasy; zwłaszcza będzie to korzystne przy odrywaniu się od npla lub w celu uniemożliwienia mu obserwacji i wykonania skutecznego ognia.

REGULAMIN T.K.¹⁹ - W A L K A.

SZEMAT NR. 1.

T a b e l a m a r s z u.

Kolumna	D-ca	S k ł a d	Punkt wyjśc.	G.przejsć	Marsz!Tempo ruta!marszu
O.R.	Por.X.	1 mot.1 sam.płc. 1 RKD.8 ludzi narz.ciesielskie	Skrzyżowanie drogi 500 mtr. przed wsią Z.	4.15	przez 25 k/g
I rzut	Por.J.	1,2,3 plut.	- " -	1 pl.5,30 2 " 5,31 3 " 5,32	20 "
II rzut	Por.Z.	Plut.techn.	- " -	5,50	25 "
Skoki		Las X.	Miejscowość Z.	Las A.	
Odpozynek - min.		15.	20.	Biwak do godz...	dn...
Punkt kontrolny!		Most na rzece	Wieś S.		
o godz.		6.00	6,45	i t.d.	
M.P.Do- wódcy		w marszu	na postoju		
O.P.L.		znaki umówione, zarządzenia			
O.P.G.		znaki umówione, zarządzenia			
Zarządzenia gospodarcze: wydawanie strawy i t.p.					
Uzupełnienie mat.pędnych					
Dowódca komp."T.K."					
Kapitan X.					

3019/

3